



Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
YVES BOT
της 12ης Μαΐου 2016¹

Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-78/16 και C-79/16

**Giovanni Pesce κ.λπ. (C-78/16),
Cesare Serinelli κ.λπ. (C-79/16)**
κατά

**Presidenza del Consiglio dei Ministri (C-79/16),
Presidenza del Consiglio dei Ministri — Dipartimento della Protezione Civile,
Commissario Delegato per Fronteggiare il Rischio Fitosanitario connesso alla Diffusione della
Xylella nel Territorio della Regione Puglia,
Ministero delle Politiche Agricole Alimentari e Forestali,
Regione Puglia**

[αιτήσεις του Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (πρωτοβάθμιο διοικητικό δικαστήριο
Περιφέρειας Λατίου, Ιταλία)

«για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως] — Προδικαστική παραπομπή — Οδηγία 2000/29/ΕΚ —
Υγειονομική προστασία των φυτών έναντι της εισαγωγής επιβλαβών οργανισμών στην Ευρωπαϊκή
Ένωση — Εκτελεστική απόφαση 2015/789/ΕΕ για την πρόληψη της εισαγωγής και της εξαπλώσεως
του οργανισμού *Xylella fastidiosa* — Εκρίζωση των φυτών-ξενιστών ανεξαρτήτως της καταστάσεως της
υγείας τους — Αναλογικότητα — Δικαίωμα αποζημίωσης»

I – Εισαγωγή

1. Η *Xylella fastidiosa* είναι φυτοπαθογόνο βακτήριο που προσβάλλει το σύστημα αγωγών ιστών² πολυάριθμων καλλιεργούμενων ή άγριων φυτών, των οποίων δύναται να προκαλέσει τη νέκρωση λόγω ξηράνσεως³.
2. Το βακτήριο, το οποίο ενδημεί στη Βόρεια και στη Νότια Αμερική⁴, παρατηρήθηκε το πρώτον στην Ευρώπη τον Οκτώβριο του 2013, στην περιφέρεια της Απουλίας (Ιταλία), σε ελαιόδενδρα, εν συνέχεια δε, τον Ιούλιο του 2015, κατεγράφη στην Κορσική (Γαλλία) σε εξωτικά καλλωπιστικά φυτά, καθώς και στην Ισπανία, σε θαμνώδη φυτά (σπάρτα), ενώ τον Οκτώβριο του 2015 κατεγράφη στο διοικητικό διαμέρισμα Alpes-Maritimes (Γαλλία), σε φυτά όμοια με αυτά της Κορσικής.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — Το βακτήριο αναπτύσσεται στο ξύλωμα των φυτών, όπου σχηματίζει συσσωματώματα τα οποία οδηγούν σε απόφραξη των αγγείων και περιορισμό της κυκλοφορίας του χυμού.

3 — Στο στάδιο αυτό δεν θα εξετασθεί το ζήτημα της αιτιώδους σχέσεως μεταξύ του βακτηρίου και της ξηράνσεως, στο οποίο θα αναφερθώ κατωτέρω.

4 — Το βακτήριο, το οποίο έπληξε σοβαρά τους αμπελώνες της Καλιφόρνιας στα τέλη του δεκάτου ενάτου αιώνα, περιεγράφη το πρώτον το 1892 από τον φυτοπαθολόγο Newton B. Pierce (βλ. Pierce, N. B., «The California vine disease», U.S. Department of Agriculture, Division of Vegetable Pathology, Bulletin n° 2), εξ ου και η ονομασία «ασθένεια του Pierce», η οποία δόθηκε στο σύνδρομο ταχείας ξηράνσεως της αμπέλου.

3. Γενετικώς παραλλαγμένο, το βακτήριο διακρίνεται σε διάφορα υποείδη έκαστο των οποίων προσβάλλει διαφορετικά φυτά⁵. Ο φυσικός τρόπος εξαπλώσεώς του είναι η μεταφορά του από μικρά έντομα τα οποία τρέφονται από τον χυμό των προσβεβλημένων φυτών.

4. Στην Ιταλία, το βακτήριο *Xylella fastidiosa* προσέβαλε κυρίως την ελιά, δένδρο ιδιαίτερης οικονομικής⁶, πολιτιστικής⁷ και περιβαλλοντικής σημασίας για τις χώρες της Μεσογείου. Τα μέτρα προφυλάξεως, μεταξύ των οποίων καταλέγεται η κοπή των δένδρων, προκάλεσαν ιδιαίτερη αναστάτωση στις ήδη πληγείσες από το βακτήριο περιοχές, ενώ ο κίνδυνος εξαπλώσεως προκάλεσε έντονη ανησυχία και στις μέχρι τούδε μη πληγείσες περιοχές.

5. Για την εξάλειψη του βακτηρίου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε στρατηγική η οποία χαρακτηρίζεται από την κλιμακούμενη αυστηρότητα του τεθέντος σε εφαρμογή μηχανισμού.

6. Κατά το διάστημα μεταξύ Φεβρουαρίου 2014 και Δεκεμβρίου 2015 εκδόθηκαν διαδοχικώς τέσσερις εκτελεστικές αποφάσεις επί τη βάσει της οδηγίας 2000/29/ΕΚ του Συμβουλίου, της 8ης Μαΐου 2000, περί μέτρων κατά της εισαγωγής στην Κοινότητα οργανισμών επιβλαβών για τα φυτά ή τα φυτικά προϊόντα και κατά της εξάπλωσής τους στο εσωτερικό της Κοινότητας⁸, και, ειδικότερα, επί του άρθρου 16, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, αυτής, το οποίο εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να λαμβάνει τα «απαιτούμενα μέτρα», ιδίως δε στην περίπτωση κατά την οποία διαπιστώνεται η παρουσία επιβλαβών οργανισμών εκ των απαριθμούμενων στο παράρτημα Ι, μέρος Α, κεφάλαιο Ι, της εν λόγω οδηγίας, μεταξύ των οποίων καταλέγεται το βακτήριο *Xylella fastidiosa* (Well και Raju).

7. Με την πρώτη εκτελεστική απόφασή της 2014/87/ΕΕ, της 13ης Φεβρουαρίου 2014⁹, η Επιτροπή απαγόρευσε τη διακίνηση εκτός της επαρχίας Lecce (Ιταλία) φυτών προς φύτευση, επέβαλε τη διενέργεια επισήμων ετησίων ελέγχων για την ανίχνευση του βακτηρίου *Xylella fastidiosa* και επιφόρτισε τα κράτη μέλη με την υποχρέωση να μεριμνούν ώστε, στην περίπτωση κατά την οποία πρόσωπο αντιλαμβάνεται την παρουσία του βακτηρίου ή έχει λόγους να υποπτευεται την παρουσία αυτού, να ενημερώνει συναφώς την αρμόδια αρχή εντός δέκα ημερών.

8. Με τη δεύτερη εκτελεστική απόφασή της 2014/497/ΕΕ, της 23ης Ιουλίου 2014¹⁰, η Επιτροπή επέβαλε περιορισμούς στη διακίνηση των φυτών-ξενιστών του βακτηρίου *Xylella fastidiosa* και εξήρτησε από διάφορες προϋποθέσεις την εισαγωγή τους στην Ένωση στην περίπτωση κατά την οποία αυτά προέρχονται από τρίτες χώρες όπου είναι γνωστή η παρουσία του βακτηρίου. Για την εξάλειψη του βακτηρίου και την πρόληψη της εξαπλώσεώς του η Επιτροπή επέβαλε, εξάλλου, στα κράτη μέλη την υποχρέωση καθορισμού, οσάκις κρίνεται αναγκαίο, «οριοθετημένων περιοχών»,

5 — Ο επικαιροποιημένος κατάλογος της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA) αριθμεί 359 είδη ευπαθών στο βακτήριο φυτών (βλ. επικαιροποίηση της βάσεως δεδομένων των φυτών-ξενιστών του βακτηρίου *Xylella fastidiosa*, της 20ής Νοεμβρίου 2015, διαθέσιμη κατά την ημερομηνία συντάξεως των παρουσιών προτάσεων στον ιστότοπο της EFSA, στη διεύθυνση <http://www.efsa.europa.eu/fr/efsajournal/pub/4378>).

6 — Λαμβανομένης υπόψη της σημασίας της ελαιοπαραγωγής για τις οικείες περιοχές. Πράγματι, η Ευρωπαϊκή Ένωση παράγει πλέον του 75 % της παγκόσμιας παραγωγής ελαιολάδου, εκ του οποίου το 45 % προέρχεται από το Βασίλειο της Ισπανίας, πρώτη ελαιοπαραγωγό χώρα παγκοσμίως. Τη δεύτερη θέση σε παγκόσμιο επίπεδο κατέχει η Ιταλική Δημοκρατία.

7 — Στις μεσογειακές χώρες η ελιά θεωρείται παραδοσιακό δένδρο υψηλού συμβολισμού, με πολλές αρετές. Όπως περιγράφει σε ποίημά του ο Gabriele D'Annunzio (D'Annunzio, G., [*«Agli Olivi»*, «Στις Ελιές», σε ελεύθερη απόδοση από την ιταλική]):

«Ελιές, δέντρα ιερά, σεις που μες στη λάβρα του μεσημεριού αφουγκράζεστε τη θάλασσα [...],
[...] σκορπίστε τη γαλήνη που εκπέμπετε, τη δοξαμένη σας γαλήνη, πλημμυρίστε την καρδιά μου, σεις δέντρα ευγενή,
[...] σεις που μες στο απέραντο γαλάζιο στέκεστε τόσο μεγαλόπρεπα σοβαρές που μου φέρντε στο νου την Παλλάδα Αθηνά!»

8 — ΕΕ 2000, L 169, σ. 1, όπως η οδηγία αυτή τροποποιήθηκε με την οδηγία 2002/89/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2002 (ΕΕ 2002, L 355, σ. 45, στο εξής: οδηγία 2000/29).

9 — Εκτελεστική απόφαση όσον αφορά τα μέτρα για την πρόληψη της εξάπλωσης στην Ένωση του οργανισμού *Xylella fastidiosa* (Wells και Raju) (ΕΕ 2014, L 45, σ. 29).

10 — Εκτελεστική απόφαση σχετικά με έκτακτα μέτρα για την πρόληψη της εισαγωγής και της εξάπλωσης στην Ένωση του οργανισμού *Xylella fastidiosa* (Well και Raju) (ΕΕ 2014, L 219, σ. 56).

αποτελούμενων από μια «μολυσμένη ζώνη» (προσβεβλημένη ζώνη) και μια «ουδέτερη ζώνη» (ζώνη ασφαλείας) εντός των οποίων αυτά οφείλουν, μεταξύ άλλων, να εκριζώνουν όλα τα προσβεβλημένα φυτά ή τα φυτά που εμφανίζουν συμπτώματα ενδεχόμενης μόλυνσης, καθώς και τα φυτά που κινδυνεύουν με μόλυνση.

9. Με την τρίτη εκτελεστική απόφασή της (ΕΕ) 2015/789, της 18ης Μαΐου 2015¹¹, η Επιτροπή, βασιζόμενη στην επιστημονική έκθεση περί του φυτοϋγειονομικού κινδύνου λόγω της εμφάνισης του βακτηρίου *Xylella fastidiosa* (Wells et al.), την οποία δημοσίευσε η EFSA την 6η Ιανουαρίου 2015, διηύρυνε κατ' αρχάς τον κατάλογο των ευπαθών φυτών και, δεδομένης της καταστάσεως στη Νότια Ιταλία, συμπεριέλαβε στην προσβεβλημένη ζώνη την επαρχία Lecce εν όλω, ενώ καθόρισε το πλάτος της ζώνης ασφαλείας σε τουλάχιστον 10 χιλιόμετρα περίξ της προσβεβλημένης ζώνης. Η Επιτροπή προσδιόρισε εν συνεχεία τη φύση των «μέτρων εξάλειψης» που έπρεπε να ληφθούν εντός της οριοθετημένης ζώνης, επιβάλλοντας στο οικείο κράτος μέλος την υποχρέωση να προβαίνει, εντός ακτίνας 100 μέτρων από τα προσβεβλημένα φυτά, στην άμεση εκρίζωση όχι μόνον των φυτών που είναι γνωστό ότι έχουν προσβληθεί και των φυτών που εμφανίζουν συμπτώματα ενδεχόμενης μόλυνσης ή τα οποία πιθανολογείται ότι έχουν προσβληθεί, αλλά ομοίως των φυτών-ξενιστών που χαρακτηρίζονται ως ευπαθή στα ευρωπαϊκά στελέχη του βακτηρίου, ανεξαρτήτως της καταστάσεως της υγείας τους¹².

10. Διαπιστώνοντας ότι η εξάλειψη του βακτηρίου στην επαρχία Lecce δεν ήταν πλέον δυνατή, η Επιτροπή αποφάσισε ότι ο αρμόδιος επίσημος φορέας έπρεπε να έχει τη δυνατότητα εφαρμογής απλών «μέτρων περιορισμού» και όχι μέτρων εξαλείψεως, σκοπούντων στην «ελαχιστοποίηση του βακτηριδιακού μολύσματος [...] και [στη] διατήρηση του πληθυσμού των φορέων στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο»¹³. Τα μέτρα αυτά συνίσταντο κατά κύριο λόγο στην άμεση εκρίζωση τουλάχιστον όλων των αποδεδειγμένως προσβληθέντων από το βακτήριο φυτών αν αυτά κείνται πλησίον μη πληγέντων τόπων, τόπων με φυτά ιδιαίτερης πολιτιστικής, κοινωνικής ή επιστημονικής αξίας ή σε μέγιστη απόσταση 20 χιλιομέτρων από τα όρια μεταξύ της περιοχής στην οποία εφαρμόζονταν μέτρα περιορισμού και του λοιπού εδάφους της Ένωσης.

11. Τέλος, με την τέταρτη εκτελεστική απόφασή της (ΕΕ) 2015/2417, της 17ης Δεκεμβρίου 2015¹⁴, η Επιτροπή τροποποίησε την εκτελεστική απόφαση 2015/789 προκειμένου να ληφθεί υπόψη η εξέλιξη των επιστημονικών γνώσεων, ενώ έθεσε σε εφαρμογή σχέδια επείγοντος χαρακτήρα σε επίπεδο εκάστου κράτους μέλους για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση του βακτηρίου.

12. Κατ' εκτέλεση των αποφάσεων της Επιτροπής οι ιταλικές αρχές έλαβαν διάφορα μέτρα.

13. Με την *deliberazione della Giunta Regionale della Puglia*, n. 2023 — recante misure di emergenza per la prevenzione, il controllo e la eradicazione del batterio da quarantena *Xylella fastidiosa* associato al «Complesso del disseccamento rapido dell'olivo» (υπ' αριθ. 2023 απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Απουλίας, περί επείγοντων μέτρων για την πρόληψη, τον έλεγχο και την εξάλειψη του βακτηρίου καραντίνας *Xylella fastidiosa*, το οποίο συνδέεται με το «σύνδρομο ταχείας ξηράνσεως της ελιάς»), της 29ης Οκτωβρίου 2013, η Regione Puglia (Περιφέρεια Απουλίας) έλαβε μέτρα επείγοντος χαρακτήρα για την πρόληψη και την εξάλειψη του βακτηρίου, συμφώνως προς το άρθρο 16, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/29.

11 — Εκτελεστική απόφαση σχετικά με μέτρα για την πρόληψη της εισαγωγής και της εξάπλωσης στην Ένωση του οργανισμού *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) (ΕΕ 2015, L 125, σ. 36).

12 — Βλ. άρθρο 1, στοιχείο γ', της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789.

13 — Αιτιολογική σκέψη 7 της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789.

14 — Εκτελεστική απόφαση για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης 2015/789 (ΕΕ 2015, L 333, σ. 143).

14. Με το decreto del Ministro delle Politiche Agricola Alimentari e Forestali (απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, Τροφίμων και Δασικής Πολιτικής), της 26ης Σεπτεμβρίου 2014¹⁵, ετέθησαν σε εφαρμογή τα προβλεπόμενα από την εκτελεστική απόφαση 2014/497 μέτρα.

15. Τη 10η Φεβρουαρίου 2015, κατόπιν της εκδόσεως της deliberazione della Giunta Regionale della Puglia n. 1842 — di richiesta di dichiarazione dello stato di emergenza fitosanitaria straordinaria (υπ' αριθ. 1842 αποφάσεως του Περιφερειακού Συμβουλίου Απουλίας, περί αιτήσεως για κήρυξη καταστάσεως έκτακτης ανάγκης λόγω φυτοϋγειονομικού κινδύνου), της 5ης Σεπτεμβρίου 2014, η Presidenza del Consiglio dei Ministri (Προεδρία του Συμβουλίου των Υπουργών) εξέδωσε απόφαση κηρύσσουσα κατάσταση έκτακτης ανάγκης λόγω της εξαπλώσεως στο έδαφος της Περιφέρειας Απουλίας του παθογόνου βακτηρίου καραντίνας *Xylella fastidiosa*.

16. Με την ordinanza della Presidenza del Consiglio dei Ministri — Dipartimento della Protezione Civile n. 225 (υπ' αριθ. 225 εντολή του Τμήματος Πολιτικής Προστασίας της Προεδρίας του Συμβουλίου των Υπουργών), της 11ης Φεβρουαρίου 2015, ο commandante del Corpo Forestale dello Stato (περιφερειακός διοικητής του Σώματος Προστασίας Δασών) της Περιφέρειας Απουλίας ορίστηκε εντεταλμένος επίτροπος.

17. Τη 16η Μαρτίου 2015 ο εντεταλμένος επίτροπος ενέκρινε σχέδιο για την ταχύτερη εφαρμογή των μέτρων που προβλέπονταν από την απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, Τροφίμων και Δασικής Πολιτικής της 26ης Σεπτεμβρίου 2014. Το εν λόγω σχέδιο προέβλεπε τη δημιουργία ζώνης προστασίας για την παρεμπόδιση της εξαπλώσεως του βακτηρίου στο βόρειο τμήμα της επαρχίας Lecce και για τη διαχείριση της καταστάσεως στην πλέον πληγείσα περιοχή, με σκοπό τη διαφύλαξη της καλλιέργειας ελαιοδένδρων στο Salento (Ιταλία).

18. Με το decreto del Ministro delle Politiche Agricole Alimentari e Forestali — recante misure di emergenza per la prevenzione, il controllo e l'eradicazione di *Xylella fastidiosa* (Wells e Raju) nel territorio della Repubblica italiana [απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, Τροφίμων και Δασικής Πολιτικής περί επείγοντων μέτρων για την πρόληψη, τον έλεγχο και την εξάλειψη του βακτηρίου *Xylella fastidiosa* (Wells και Raju) στο έδαφος της Ιταλικής Δημοκρατίας], της 19ης Ιουνίου 2015¹⁶, ετέθη σε εφαρμογή η εκτελεστική απόφαση 2015/789.

19. Τα άρθρα 8 και 9 της εν λόγω υπουργικής αποφάσεως επαναλαμβάνουν κατ' ουσίαν, αντιστοίχως, το περιεχόμενο του άρθρου 6 της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789, περί των μέτρων εξαλείψεως, και του άρθρου 7 της ίδιας αποφάσεως, περί των μέτρων περιορισμού.

20. Επιπροσθέτως, η εν λόγω υπουργική απόφαση επιφορτίζει τους κυρίους των οικείων εκτάσεων με την εκτέλεση των μέτρων εξαλείψεως, ενώ εξουσιοδοτεί την Agenzia Regionale per le Attività Irriguae e Forestali (Περιφερειακή Υπηρεσία Αρδευτικών και Δασικών Έργων) να υποκαθίσταται στη θέση τους σε περίπτωση μη συμμορφώσεώς τους και να παρεμβαίνει δαπάναις των ιδίων.

21. Με απόφαση της 31ης Ιουλίου 2015 το Συμβούλιο των Υπουργών παρέτεινε τη διάρκεια της καταστάσεως έκτακτης ανάγκης για 180 ημέρες.

22. Την 30ή Σεπτεμβρίου 2015 ο εντεταλμένος επίτροπος, ο οποίος την 3η Ιουλίου 2015 είχε καταθέσει προσωρινό σχέδιο για επείγουσες παρεμβάσεις στον Δήμο Oria (Ιταλία), ενέκρινε νέο σχέδιο παρεμβάσεως, το οποίο περιελάμβανε κατ' ουσίαν τα προβλεπόμενα από την υπουργική απόφαση της 19ης Ιουνίου 2015 μέτρα.

15 — *GURI* αριθ. 239, της 14ης Οκτωβρίου 2014.

16 — *GURI* αριθ. 148, της 29ης Ιουνίου 2015, στο εξής: υπουργική απόφαση της 19ης Ιουνίου 2015.

23. Την 1η Οκτωβρίου 2015 ο dirigente del Servizio Agricoltura della Regione Puglia (Προϊστάμενος της Διευθύνσεως Γεωργίας της Περιφέρειας Απουλίας) απηύθυνε στους κυρίους των εκτάσεων επί των οποίων κείνται τα προσβεβλημένα ελαιόδενδρα την εντολή εκριζώσεως των εν λόγω δένδρων, καθώς και όλων των φυτών-ξενιστών εντός ακτίνας 100 μέτρων περίξ των προσβεβλημένων φυτών. Οι εν λόγω αποφάσεις εκριζώσεως, οι οποίες κοινοποιήθηκαν στους προσφεύγοντες των κυρίων δικών την 3η και την 4η Οκτωβρίου 2015, προέβλεπαν ομοίως, σε περίπτωση μη συμμορφώσεως αυτών, τη δυνατότητα επιβολής πρόσθετων κυρώσεων, οι οποίες συνίσταντο στην επιβάρυνσή τους με τις δαπάνες εξαλείψεως του βακτηρίου *Xylella fastidiosa* και στην επιβολή σε αυτούς διοικητικής κυρώσεως.

24. Με προσφυγή που άσκησαν ενώπιον του Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (πρωτοβάθμιο διοικητικό δικαστήριο Περιφέρειας Λατίου, Ιταλία) κατά της Presidenza del Consiglio dei Ministri (Προεδρίας του Συμβουλίου των Υπουργών) (υπόθεση C-79/16), της Presidenza del Consiglio dei Ministri — Dipartimento della Protezione Civile (Προεδρίας του Συμβουλίου των Υπουργών — Τμήμα Πολιτικής Προστασίας), του Commissario Delegato per Fronteggiare il Rischio Fitosanitario alla Diffusione della *Xylella* nel Territorio della Regione Puglia (εντεταλμένου επιτρόπου για την αντιμετώπιση του φυτοϋγειονομικού κινδύνου που συνδέεται με την εξάπλωση του βακτηρίου *Xylella* στο έδαφος της Περιφέρειας Απουλίας), του Ministro delle Politiche Agricole Alimentari e Forestali (Υπουργού Γεωργίας, Τροφίμων και Δασικής Πολιτικής), καθώς και της Regione Puglia (Περιφέρειας Απουλίας), ο Giovanni Pesce (υπόθεση C-78/16) και ο Cesare Serinelli (υπόθεση C-79/16), καθώς και άλλοι προσφεύγοντες σε εκάστη των εν λόγω υποθέσεων, στο σύνολό τους κύριοι αγροτεμαχίων κείμενων εντός των ορίων του Δήμου Torchiarolo (Ιταλία), ζήτησαν την ακύρωση των αποφάσεων εκριζώσεως καθώς και κάθε άλλης συναφούς, προγενέστερης ή μεταγενέστερης πράξεως.

25. Διατηρώντας αμφιβολίες ως προς το κύρος της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789, επί τη βάσει της οποίας ελήφθησαν τα αμφισβητούμενα από τους προσφεύγοντες των κυρίων δικών εθνικά μέτρα, το Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (πρωτοβάθμιο διοικητικό δικαστήριο Περιφέρειας Λατίου) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Αντιβαίνει στην οδηγία 2000/29[...], και ιδίως στα προβλεπόμενα στο άρθρο 11, παράγραφος 3, στο άρθρο 13γ, παράγραφος 7, στο άρθρο 16, παράγραφοι 1, 2, 3 και 5[,] αυτής, καθώς και στις αρχές της αναλογικότητας, της ορθής λογικής και του εύλογου χαρακτήρα η εφαρμογή του άρθρου 6, παράγραφοι 2 και 4 της εκτελεστικής αποφάσεως [...] 2015/789 [...], όπως μεταφέρθηκε στην ιταλική έννομη τάξη με το άρθρο 8, παράγραφοι 2 και 4[,] της [υπουργικής] αποφάσεως [της 19ης Ιουνίου 2015], κατά το μέρος που επιβάλλει την άμεση αφαίρεση, εντός ακτίνας 100 μέτρων γύρω από τα φυτά τα οποία υποβλήθηκαν σε δοκιμές και διαπιστώθηκε ότι έχουν προσβληθεί από τον συγκεκριμένο οργανισμό, των φυτών-ξενιστών, ανεξάρτητα από την κατάσταση της υγείας τους, και προβλέπει ταυτόχρονα ότι, πριν από την αφαίρεση των φυτών που μνημονεύονται στην παράγραφο 2, το κράτος μέλος οφείλει να εφαρμόσει κατάλληλες φυτοϋγειονομικές αγωγές κατά των διαβιβαστών του συγκεκριμένου οργανισμού και των φυτών που ενδέχεται να είναι ξενιστές των διαβιβαστών, αγωγές οι οποίες ενδέχεται να περιλαμβάνουν, ενδεχομένως, την αφαίρεση των φυτών;

2) Αντιβαίνει στην οδηγία 2000/29[...], και ιδίως στα προβλεπόμενα στο άρθρο 16, παράγραφος 1[,] αυτής, και στη φράση «απαραίτητα μέτρα με σκοπό την εξάλειψη ή, αν αυτή δεν είναι δυνατή, την αναχαίτιση των σχετικών επιβλαβών οργανισμών», η εφαρμογή του άρθρου 6, παράγραφος 2[,] της εκτελεστικής αποφάσεως [...] 2015/789 [...], όπως μεταφέρθηκε στην ιταλική έννομη τάξη με το άρθρο 8, παράγραφος 2[,] της [υπουργικής] αποφάσεως [της 19ης Ιουνίου 2015], στο οποίο προβλέπεται η άμεση αφαίρεση των φυτών-ξενιστών, ανεξάρτητα από την κατάσταση της υγείας τους, εντός ακτίνας 100 μέτρων γύρω από τα φυτά τα οποία υποβλήθηκαν σε δοκιμές και διαπιστώθηκε ότι έχουν προσβληθεί από τον συγκεκριμένο οργανισμό;

- 3) Αντιβαίνει στο άρθρο 16, παράγραφοι 1, 2, 3 και 5[,] της οδηγίας 2000/29[...] και στις αρχές της αναλογικότητας, της ορθής λογικής και της τηρήσεως της νομιμότητας ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφοι 2 και 4[,] της εκτελεστικής αποφάσεως [...] 2015/789 [...], όπως μεταφέρθηκε στην ιταλική έννομη τάξη με το άρθρο 8, παράγραφοι 2 και 4, της [υπουργικής] αποφάσεως [της 19ης Ιουνίου 2015] κατά την οποία το μέτρο της εξαλείψεως που προβλέπεται στην παράγραφο 2 μπορεί να επιβληθεί πριν [...] και ανεξάρτητα [...] από την προληπτική εφαρμογή των μέτρων που προβλέπονται στο άρθρο 6, παράγραφοι 3 και 4;
- 4) Αντιβαίνει στις αρχές της προφυλάξεως, της καταλληλότητας και της αναλογικότητας η εφαρμογή του άρθρου 6, παράγραφοι 2, 3 και 4[,] της εκτελεστικής αποφάσεως [...] 2015/789 [...], όπως μεταφέρθηκε στην ιταλική έννομη τάξη με το άρθρο 8, παράγραφοι 2 και 4[,] της [υπουργικής] αποφάσεως [της 19ης Ιουνίου 2015], η οποία επιβάλλει μέτρα εξαλείψεως των φυτών-ξενιστών εντός ακτίνας 100 μέτρων γύρω από τα φυτά τα οποία διαπιστώθηκε ότι έχουν προσβληθεί από τον οργανισμό [*Xylella fastidiosa*], χωρίς κατάλληλη επιστημονική τεκμηρίωση η οποία να βεβαιώνει την αιτιώδη σχέση μεταξύ της παρουσίας του οργανισμού και της [ξηράνσεως] των φυτών που διαπιστώθηκε ότι έχουν προσβληθεί;
- 5) Αντιβαίνει στο άρθρο 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ και στο άρθρο 41 του Χάρτη [των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης] [¹⁷] η εφαρμογή του άρθρου 6, παράγραφοι 2 και 4[,] της εκτελεστικής αποφάσεως [...] 2015/789 [...], η οποία προβλέπει την άμεση αφαίρεση των φυτών-ξενιστών, ανεξάρτητα από την κατάσταση της υγείας τους, εντός ακτίνας 100 μέτρων γύρω από τα φυτά που υποβλήθηκαν σε δοκιμές και διαπιστώθηκε ότι έχουν προσβληθεί από τον συγκεκριμένο οργανισμό, εφόσον στερείται προσηκουσας αιτιολογίας;
- 6) Αντιβαίνει στις αρχές της καταλληλότητας και της αναλογικότητας η εφαρμογή της εκτελεστικής αποφάσεως [...] 2015/789 [...] [,] όπως μεταφέρθηκε στην ιταλική έννομη τάξη με την [υπουργική] απόφαση [της 19ης Ιουνίου 2015], η οποία προβλέπει μέτρα αφαιρέσεως των φυτών-ξενιστών, ανεξάρτητα από την κατάσταση της υγείας τους, των φυτών τα οποία είναι γνωστό ότι έχουν [προσβληθεί] από τον συγκεκριμένο οργανισμό και των φυτών που παρουσιάζουν συμπτώματα που υποδηλώνουν πιθανή [μόλυνση] από τον οργανισμό [*Xylella fastidiosa*] ή για τα οποία υπάρχει υπόνοια ότι μπορεί να έχουν [προσβληθεί] από τον εν λόγω οργανισμό, χωρίς να προβλέπει καμία μορφή αποζημιώσεως για τους ιδιοκτήτες οι οποίοι δεν ευθύνονται για την εξάπλωση του εν λόγω οργανισμού;»

26. Εγείροντας ζήτημα κύρους της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789, η υπό εξέταση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως θέτει επί τάπητος το ερώτημα που κείται στη βάση του ζητήματος, ήτοι αν, εκδίδοντας την εν λόγω απόφαση, η Επιτροπή κατόρθωσε να εξισορροπήσει με δίκαιο τρόπο, αφενός, τη μέριμνα για προστασία των περιοχών που δεν έχουν ακόμη πληγεί από το βακτήριο και, αφετέρου, τη διαφύλαξη των συμφερόντων των κυρίων των καλλιεργειών που κείνται στις ήδη πληγείσες περιοχές ή εκείνων που εκμεταλλεύονται τις εν λόγω καλλιέργειες.

27. Με τις παρούσες προτάσεις θα επισημανθεί ότι το επιβαλλόμενο από το άρθρο 6, παράγραφος 2, της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789 μέτρο της εκριζώσεως των φυτών πρέπει να ενεργοποιείται από το οικείο κράτος μέλος μετά την εφαρμογή των προβλεπόμενων από το άρθρο 6, παράγραφος 4, της ίδιας αποφάσεως φυτοϋγειονομικών πρακτικών και ότι δεν υφίσταται αντίφαση μεταξύ των διαφόρων μέτρων που προβλέπονται από την εν λόγω διάταξη, η οποία ανταποκρίνεται στην υποχρέωση αιτιολογήσεως.

17 — Στο εξής: Χάρτης.

28. Θα διατυπωθεί επίσης η θέση ότι η Επιτροπή, προβλέποντας την άμεση εκρίζωση των φυτών-ξενιστών, ανεξαρτήτως της καταστάσεως της υγείας τους, εντός ακτίνας 100 μέτρων περίεξ των προσβεβλημένων φυτών, δεν υπερέβη τα όρια των εκτελεστικών εξουσιών που της απονέμει το άρθρο 16, παράγραφος 3, της οδηγίας 2000/29 ούτε παραβίασε την αρχή της προφυλάξεως ή την αρχή της αναλογικότητας.

29. Θα υποστηριχθεί ότι από το άρθρο 17 του Χάρτη πηγάζει δικαίωμα υπέρ των κυρίων των κατεστραμμένων φυτών για εύλογη, εν σχέσει προς την αξία των εν λόγω αγαθών, αποζημίωση και ότι η σιωπή της οδηγίας 2000/29 και της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789 επί του σημείου αυτού δεν δύναται να ερμηνεύεται ως αποκλείουσα ένα τέτοιο δικαίωμα. Εξ αυτού συνάγεται, κατά την άποψή μου, ότι τα κράτη μέλη τα οποία, λαμβάνοντας μέτρα κατ' εφαρμογήν της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789, θέτουν σε εφαρμογή το δίκαιο της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη υποχρεούνται να καθιερώνουν καθεστώς αποζημιώσεως.

30. Το συμπέρασμα που θα συναχθεί εκ των ανωτέρω είναι ότι εκ της εξετάσεως των ερωτημάτων δεν προκύπτει κανένα στοιχείο ικανό να θέσει εν αμφιβόλω το κύρος της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789.

II – Το νομικό πλαίσιο

A — Η οδηγία 2000/29

31. Την 8η Μαΐου 2000 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε την οδηγία 2000/29, περί μέτρων κατά της εισαγωγής στην Κοινότητα οργανισμών επιβλαβών για τα φυτά ή τα φυτικά προϊόντα και κατά της εξάπλωσής τους στο εσωτερικό της Κοινότητας, η οποία κωδικοποιεί την οδηγία 77/93/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1976¹⁸, κατ' επανάληψη τροποποιηθείσα¹⁹.

32. Κατά το άρθρο 16 της οδηγίας 2000/29:

«1. Κάθε κράτος μέλος κοινοποιεί αμέσως γραπτώς προς την Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη οποιαδήποτε παρουσία στο έδαφός του επιβλαβών οργανισμών, από τους απαριθμούμενους στο παράρτημα I[,] μέρος Α[,] κεφάλαιο I[,] ή στο παράρτημα II[,] μέρος Α[,] κεφάλαιο I[,] ή οποιαδήποτε εμφάνιση επιβλαβών οργανισμών σε ένα μέρος του εδάφους του, στο οποίο η παρουσία τους δεν ήταν γνωστή μέχρι τη στιγμή εκείνη, από τους οργανισμούς που απαριθμούνται στο παράρτημα I[,] μέρος Α[,] κεφάλαιο II[,] ή μέρος Β ή στο παράρτημα II[,] μέρος Α[,] κεφάλαιο II[,] ή μέρος Β.

Λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα με σκοπό την εξάλειψη ή, αν αυτή δεν είναι δυνατή, την αναχαίτιση των σχετικών επιβλαβών οργανισμών. Ενημερώνει την Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη σχετικά με τα ληφθέντα μέτρα.

2. Κάθε κράτος μέλος κοινοποιεί αμέσως γραπτώς προς την Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη την εμφάνιση —πραγματική ή εικαζόμενη— επιβλαβών οργανισμών, που δεν απαριθμούνται στο παράρτημα I ή στο παράρτημα II, και των οποίων η παρουσία ήταν άγνωστη μέχρι στιγμής στο έδαφός του. Επίσης πληροφορεί την Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη σχετικά με τα προστατευτικά μέτρα τα οποία έλαβε ή προτίθεται να λάβει. Τα μέτρα αυτά πρέπει, μεταξύ άλλων, να αποτρέπουν κάθε κίνδυνο διάδοσης των εν λόγω επιβλαβών οργανισμών στο έδαφος των άλλων κρατών μελών.

18 — ΕΕ ειδ. έκδ. 03/017, σ. 3.

19 — Η τελευταία τροποποίηση της εν λόγω οδηγίας επήλθε με την οδηγία 1999/53/ΕΚ της Επιτροπής, της 26ης Μαΐου 1999 (ΕΕ 1999, L 142, σ. 29).

Όσον αφορά την αποστολή φυτών, φυτικών προϊόντων ή άλλων αντικειμένων προέλευσης τρίτων χωρών, που πιστεύεται ότι αποτελούν άμεσο κίνδυνο εισαγωγής ή διάδοσης των επιβλαβών οργανισμών που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος λαμβάνει αμέσως τα αναγκαία μέτρα για να προστατεύσει το έδαφος της Κοινότητας από τον κίνδυνο αυτό και ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη.

Όταν ένα κράτος μέλος θεωρεί ότι υπάρχει άμεσος κίνδυνος άλλος από τον αναφερόμενο στο δεύτερο εδάφιο, ανακοινώνει αμέσως γραπτώς στην Επιτροπή και στα άλλα κράτη μέλη τα μέτρα που θα ήθελε να ληφθούν. Αν κρίνει ότι τα μέτρα αυτά δεν λαμβάνονται αρκετά γρήγορα προκειμένου να αποφευχθεί η είσοδος ή η διάδοση στο έδαφος του επιβλαβών οργανισμών, μπορεί να λάβει τα προσωρινά μέτρα τα οποία θεωρεί αναγκαία, για όσο χρονικό διάστημα η Επιτροπή δεν λαμβάνει μέτρα κατ' εφαρμογή της παραγράφου 3.

Η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο έκθεση για την εφαρμογή της διάταξης αυτής, συνοδευόμενη, ενδεχομένως, από προτάσεις μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1992 το αργότερο.

3. Στις περιπτώσεις των παραγράφων 1 και 2, η Επιτροπή εξετάζει την κατάσταση το συντομότερο δυνατό στα πλαίσια της μόνιμης φυτοϋγειονομικής επιτροπής. Υπό την ευθύνη της Επιτροπής και σύμφωνα με τις κατάλληλες διατάξεις του άρθρου 21 μπορούν να διεξαχθούν επιτόπιες έρευνες. Σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 18[,] παράγραφος 2[,] είναι δυνατόν να θεσπιστούν τα απαιτούμενα μέτρα βάσει ανάλυσης φυτοϋγειονομικού κινδύνου ή προκαταρκτικής ανάλυσης φυτοϋγειονομικού κινδύνου για τις περιπτώσεις οι οποίες αναφέρονται στην παράγραφο 2, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και τα μέτρα με τα οποία μπορεί να αποφασιστεί εάν τα μέτρα που έχουν λάβει τα κράτη μέλη πρέπει να ανακληθούν ή να τροποποιηθούν. Η Επιτροπή παρακολουθεί την εξέλιξη της κατάστασης και, σύμφωνα με την ίδια διαδικασία, τροποποιεί ή καταργεί, ανάλογα με τις εξελίξεις, τα προαναφερόμενα μέτρα. Το κράτος μέλος μπορεί να διατηρήσει τα μέτρα που έχει εφαρμόσει, εφόσον δεν έχει θεσπιστεί κανένα μέτρο κατά την προαναφερόμενη διαδικασία.

4. Εφόσον είναι αναγκαίο, οι λεπτομέρειες εφαρμογής των παραγράφων 1 και 2 θεσπίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 18[,] παράγραφος 2.

5. Εάν η Επιτροπή δεν έχει ενημερωθεί για τα μέτρα που ελήφθησαν δυνάμει των παραγράφων 1 ή 2 ή αν θεωρεί ότι τα μέτρα που ελήφθησαν είναι ακατάλληλα, μπορεί, εν αναμονή της συνεδρίασης της μόνιμης φυτοϋγειονομικής επιτροπής, να λάβει, με βάση προκαταρκτική ανάλυση φυτοϋγειονομικού κινδύνου, συντηρητικά μέτρα για την εξάλειψη ή, εάν αυτό δεν είναι δυνατόν, την παρεμπόδιση της εξάπλωσης του συγκεκριμένου επιβλαβούς οργανισμού. Τα μέτρα αυτά υποβάλλονται στη μόνιμη φυτοϋγειονομική επιτροπή, το συντομότερο δυνατό, για να επιβεβαιωθούν, να τροποποιηθούν ή να ακυρωθούν σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 18[,] παράγραφος 2.»

33. Το άρθρο 18 της οδηγίας 2000/29 ορίζει:

«1. Η Επιτροπή επικουρείται από τη μόνιμη φυτοϋγειονομική επιτροπή η οποία συστήνεται με την απόφαση 76/894/ΕΟΚ [²⁰] [...]

2. Οσάκις γίνεται αναφορά στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζονται τα άρθρα 5 και 7 της απόφασης 1999/468/ΕΚ [²¹].

Η περίοδος που προβλέπεται στο άρθρο 5[,] παράγραφος 6[,] της απόφασης 1999/468[...] ορίζεται σε τρεις μήνες.

20 — Απόφαση του Συμβουλίου της 23ης Νοεμβρίου 1976, περί ιδρύσεως Μόνιμης Φυτοϋγειονομικής Επιτροπής (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/016, σ. 178).

21 — Απόφαση του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 1999, για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή (ΕΕ 1999, L 184, σ. 23).

[...]»

34. Το παράρτημα I, μέρος A, κεφάλαιο I, στοιχείο β', της οδηγίας 2000/29 καταλέγει το βακτήριο *Xylella fastidiosa* (Well και Raju) μεταξύ των επιβλαβών οργανισμών των οποίων η εισαγωγή και η εξάπλωση πρέπει να απαγορευθούν στο σύνολο των κρατών μελών.

B — Η εκτελεστική απόφαση 2015/789

35. Κατά το άρθρο 1 της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789, ως «συγκεκριμένος οργανισμός» νοούνται τα ευρωπαϊκά και μη ευρωπαϊκά απομονωθέντα στελέχη του οργανισμού *Xylella fastidiosa* (Wells et al.). Το εν λόγω άρθρο διακρίνει, εξάλλου, μεταξύ των «συγκεκριμένων φυτών», τα οποία απαριθμούνται στο παράρτημα I της εκτελεστικής αποφάσεως και στα οποία καταλέγονται όλα τα γνωστά ως ευπαθή στον συγκεκριμένο οργανισμό φυτά, και των «φυτών-ξενιστών», τα οποία απαριθμούνται στο παράρτημα II της εν λόγω αποφάσεως και στα οποία καταλέγονται τα γνωστά ως ευπαθή μόνο στα ευρωπαϊκά απομονωθέντα στελέχη του βακτηρίου φυτά.

36. Το άρθρο 4 της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789, το οποίο επιγράφεται «Καθορισμός οριοθετημένων περιοχών», ορίζει:

«1. Αν η παρουσία του συγκεκριμένου οργανισμού επιβεβαιωθεί, το οικείο κράτος μέλος οριοθετεί χωρίς καθυστέρηση την περιοχή σύμφωνα με την παράγραφο 2 [...]

2. Η οριοθετημένη περιοχή αποτελείται από την προσβεβλημένη ζώνη και μια ζώνη ασφαλείας.

Η προσβεβλημένη ζώνη περιλαμβάνει όλα τα φυτά για τα οποία είναι γνωστό ότι έχουν προσβληθεί από τον συγκεκριμένο οργανισμό, όλα τα φυτά που παρουσιάζουν συμπτώματα που υποδεικνύουν πιθανή μόλυνση από τον εν λόγω οργανισμό [...] και όλα τα άλλα φυτά που ενδέχεται να έχουν προσβληθεί από τον εν λόγω οργανισμό, λόγω της εγγύτητάς τους προς τα προσβεβλημένα φυτά, ή λόγω της κοινής πηγής παραγωγής, εάν είναι γνωστή, με προσβεβλημένα φυτά ή φυτά που παράγονται από αυτά.

Όσον αφορά την παρουσία του συγκεκριμένου οργανισμού στην επαρχία Lecce, η προσβεβλημένη ζώνη περιλαμβάνει τουλάχιστον ολόκληρη την επαρχία.

Η ζώνη ασφαλείας έχει πλάτος τουλάχιστον 10 [χιλιομέτρων], γύρω από την προσβεβλημένη ζώνη.

Η ακριβής οριοθέτηση των ζωνών βασίζεται σε έγκυρες επιστημονικές αρχές, στη βιολογία του συγκεκριμένου οργανισμού και των φορέων του, στις διαστάσεις της μόλυνσης, στην παρουσία φορέων και στην κατανομή των συγκεκριμένων φυτών στην οικεία περιοχή.

3. Εάν επιβεβαιωθεί η παρουσία του συγκεκριμένου οργανισμού στη ζώνη ασφαλείας, τα όρια της προσβεβλημένης ζώνης και της ζώνης ασφαλείας επανεξετάζονται αμέσως και τροποποιούνται ανάλογα.

4. Με βάση τις κοινοποιήσεις των κρατών μελών σύμφωνα με την εκτελεστική απόφαση 2014/917/ΕΕ της Επιτροπής [²²], η Επιτροπή καταρτίζει και επικαιροποιεί κατάλογο με τις οριοθετημένες περιοχές, τον οποίο διαβιβάζει στα κράτη μέλη.

22 — Εκτελεστική απόφαση της Επιτροπής, της 15ης Δεκεμβρίου 2014, σχετικά με τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή της οδηγίας 2000/29/ΕΚ του Συμβουλίου, όσον αφορά τη γνωστοποίηση της παρουσίας επιβλαβών οργανισμών και των μέτρων που ελήφθησαν ή πρόκειται να ληφθούν από τα κράτη μέλη (ΕΕ 2014, L 360, σ. 59).

5. Εάν, βάσει των ερευνών που αναφέρονται στο άρθρο 3 και της παρακολούθησης που αναφέρεται στο άρθρο 6[,] παράγραφος 7, ο συγκεκριμένος οργανισμός δεν ανιχνεύεται σε οριοθετημένη περιοχή για περίοδο πέντε ετών, η εν λόγω οριοθέτηση μπορεί να καταργηθεί. Στις περιπτώσεις αυτές, το οικείο κράτος μέλος ενημερώνει την Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη.

[...]»

37. Κατά το άρθρο 6 της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789, το οποίο επιγράφεται «Μέτρα εξάλειψης»:

«1. Το κράτος μέλος που έχει καθορίσει την οριοθετημένη περιοχή που αναφέρεται στο άρθρο 4 λαμβάνει στην περιοχή αυτή τα μέτρα που ορίζονται στις παραγράφους 2 έως 11.

2. Το οικείο κράτος μέλος, σε ακτίνα 100 [μέτρων] γύρω από τα φυτά τα οποία έχουν υποβληθεί σε δοκιμές και έχει διαπιστωθεί ότι έχουν προσβληθεί από τον συγκεκριμένο οργανισμό, αφαιρεί αμέσως:

α) τα φυτά-ξενιστές, ανεξάρτητα από την κατάσταση της υγείας τους·

β) τα φυτά που είναι γνωστό ότι έχουν μολυνθεί από τον συγκεκριμένο οργανισμό·

γ) τα φυτά που παρουσιάζουν συμπτώματα που υποδεικνύουν πιθανή μόλυνση από τον εν λόγω οργανισμό ή για τα οποία υπάρχει υπόνοια ότι μπορεί να έχουν μολυνθεί από τον εν λόγω οργανισμό.

3. Το οικείο κράτος μέλος πραγματοποιεί δειγματοληψίες και υποβάλλει σε δοκιμή τα συγκεκριμένα φυτά σε ακτίνα 100 [μέτρων] γύρω από κάθε μολυσμένο φυτό, σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο για τα φυτοϋγειονομικά μέτρα ISPM αριθ. 31[...]

4. Το οικείο κράτος μέλος εφαρμόζει κατάλληλους φυτοϋγειονομικούς χειρισμούς πριν από την αφαίρεση των φυτών που αναφέρονται στην παράγραφο 2 κατά των φορέων του συγκεκριμένου οργανισμού και των φυτών που μπορεί να είναι ξενιστές των εν λόγω φορέων. Οι χειρισμοί αυτοί είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν, κατά περίπτωση, αφαίρεση φυτών.

5. Το οικείο κράτος μέλος καταστρέφει, επιτόπου ή σε παρακείμενη τοποθεσία η οποία προσδιορίζεται για τον σκοπό αυτό εντός της προσβεβλημένης ζώνης, τα φυτά και τα μέρη των φυτών που αναφέρονται στην παράγραφο 2 με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται ότι αποτρέπεται η εξάπλωση του συγκεκριμένου οργανισμού.

[...]

9. Το οικείο κράτος μέλος λαμβάνει, όπου ενδείκνυται, μέτρα για την αντιμετώπιση κάθε ιδιαιτερότητας ή περιπλοκής που ευλόγως αναμένεται να αποτρέψει, να παρεμποδίσει ή να καθυστερήσει την εξάλειψη, ιδίως μέτρα που αφορούν την προσβασιμότητα και την ικανοποιητική καταστροφή όλων των φυτών που έχουν μολυνθεί ή υπάρχει υπόνοια μόλυνσής τους, ανεξάρτητα από τη θέση τους, το δημόσιο ή ιδιωτικό ιδιοκτησιακό καθεστώς τους ή το άτομο ή την οντότητα που έχει την ευθύνη γι' αυτά.

10. Το οικείο κράτος μέλος λαμβάνει οποιοδήποτε άλλο μέτρο το οποίο μπορεί να συμβάλει στην εξάλειψη του συγκεκριμένου οργανισμού, σύμφωνα με το πρότυπο αναφοράς ISPM αριθ. 9 και εφαρμόζοντας ολοκληρωμένη προσέγγιση σύμφωνα με τις αρχές που καθορίζονται στο πρότυπο αναφοράς ISPM αριθ. 14 [...]

[...]».

38. Το άρθρο 7 της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789, με τίτλο «Μέτρα περιορισμού», ορίζει:

«1. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 6, μόνο στην επαρχία Lecce, ο αρμόδιος επίσημος φορέας του οικείου κράτους μέλους μπορεί να αποφασίσει την εφαρμογή μέτρων περιορισμού, όπως ορίζεται στις παραγράφους 2 έως 6 [...]

2. Το οικείο κράτος μέλος αφαιρεί αμέσως τουλάχιστον όλα τα φυτά τα οποία έχει διαπιστωθεί ότι έχουν μολυνθεί από τον συγκεκριμένο οργανισμό, εάν βρίσκονται σε κάποια από τις ακόλουθες τοποθεσίες:

α) κοντά στους τόπους που αναφέρονται στο άρθρο 9[,] παράγραφος 2·

β) κοντά σε τόπους με φυτά που έχουν ιδιαίτερη πολιτιστική, κοινωνική ή επιστημονική αξία·

γ) σε απόσταση 20 [χιλιομέτρων] από τα όρια της περιοχής στην οποία εφαρμόζονται μέτρα περιορισμού με το υπόλοιπο έδαφος της Ένωσης.

Λαμβάνονται επίσης όλες οι αναγκαίες προφυλάξεις για την αποφυγή της εξάπλωσης του συγκεκριμένου οργανισμού κατά τη διάρκεια της αφαίρεσης και μετά από αυτήν.

3. Το οικείο κράτος μέλος πραγματοποιεί δειγματοληψίες, σε ακτίνα 100 [μέτρων] γύρω από τα φυτά που αναφέρονται στην παράγραφο 2 και τα οποία έχει διαπιστωθεί ότι έχουν προσβληθεί από τον συγκεκριμένο οργανισμό, και πραγματοποιεί δειγματοληψία και δοκιμές στα φυτά-ξενιστές σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο για τα φυτοϋγειονομικά μέτρα ISPM αριθ. 31. Οι εν λόγω δοκιμές πραγματοποιούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα και, τουλάχιστον, δύο φορές τον χρόνο.

4. Το οικείο κράτος μέλος εφαρμόζει κατάλληλους φυτοϋγειονομικούς χειρισμούς πριν από την αφαίρεση των φυτών που αναφέρονται στην παράγραφο 2 για την καταπολέμηση των φορέων του συγκεκριμένου οργανισμού και των φυτών που μπορεί να είναι ξενιστές των εν λόγω φορέων. Οι χειρισμοί αυτοί είναι δυνατόν να περιλαμβάνουν, κατά περίπτωση, αφαίρεση φυτών.

5. Το οικείο κράτος μέλος καταστρέφει, επιτόπου ή σε παρακείμενη τοποθεσία η οποία προσδιορίζεται για τον σκοπό αυτό εντός της προσβεβλημένης ζώνης, τα φυτά και τα μέρη των φυτών που αναφέρονται στην παράγραφο 2 με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται ότι αποτρέπεται η εξάπλωση του συγκεκριμένου οργανισμού.

6. Το οικείο κράτος μέλος εφαρμόζει κατάλληλες γεωργικές πρακτικές για τη διαχείριση του συγκεκριμένου οργανισμού και των φορέων του.»

39. Το άρθρο 8 της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789 προβλέπει τον καθορισμό ζώνης επιτηρήσεως στην Ιταλία πλάτους τουλάχιστον 30 χιλιομέτρων.

III – Εκτίμηση

A — Επί του παραδεκτού των ερωτημάτων

40. Με τα έξι ερωτήματά του το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί εάν η εκτελεστική απόφαση 2015/789 προσκρούει, για διάφορους λόγους, στο άρθρο 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, στο άρθρο 41 του Χάρτη, στο άρθρο 11, παράγραφος 3, στο άρθρο 13γ, παράγραφος 7, και στο άρθρο 16, παράγραφοι 1 έως 3 και 5, της οδηγίας 2000/29, καθώς και αν αυτή παραβιάζει τις αρχές της καταλληλότητας και της αναλογικότητας.

41. Δεδομένου ότι το κύρος της εκτελεστικής απόφασης 2015/789 αμφισβητείται παρεμπιπτόντως από τους προσφεύγοντες των κυρίων δικών, στο πλαίσιο προσφυγής τους ασκηθείσας ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, μεταξύ άλλων, κατά της υπουργικής απόφασης της 19ης Ιουνίου 2015, η οποία εκδόθηκε απευθείας κατ' εφαρμογήν της εν λόγω εκτελεστικής απόφασης της οποίας επαναλαμβάνει κατ' ουσίαν το περιεχόμενο, επιβάλλεται προηγουμένως να εξετασθεί το παραδεκτό των ερωτημάτων που ανέκυψαν εντός του ιδιόμορφου αυτού πλαισίου.

42. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το δικαίωμα διαδίκου να προβάλλει κατ' ένσταση την ακυρότητα πράξεως της Ένωσης τελεί υπό τον όρον ότι ο εν λόγω διάδικος δεν είχε το δικαίωμα να επιδιώξει απευθείας την ακύρωση της πράξεως αυτής από τον δικαστή της Ένωσης δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ²³.

43. Εντούτοις, στον βαθμό κατά τον οποίο δικαιολογητική βάση της ανωτέρω λύσεως είναι ο κίνδυνος παρακάμψεως του απρόσβλητου πράξεως της Ένωσης, η λύση αυτή τυγχάνει εφαρμογής μόνον ως προς διάδικο ο οποίος προβάλλει τον παράνομο χαρακτήρα πράξεως της Ένωσης ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, τούδε δε μολονότι ο ίδιος είχε αναμφιβόλως τη δυνατότητα να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως κατά της πράξεως αυτής, πλην όμως παρέλειψε να το πράξει εμπροθέσμως²⁴. Ο διάδικος ο οποίος δεν είχε προδήλως τη δυνατότητα ασκήσεως ευθείας προσφυγής ακυρώσεως κατά της απόφασης διατηρεί την ευχέρεια να αμφισβητήσει εμμέσως τη νομιμότητα της εν λόγω απόφασης.

44. Κατά το άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, «[κ]άθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί, υπό τις προϋποθέσεις του πρώτου και του δευτέρου εδαφίου, να ασκεί προσφυγή κατά των πράξεων των οποίων είναι αποδέκτης ή που το αφορούν άμεσα και ατομικά, καθώς και κατά των κανονιστικών πράξεων που το αφορούν άμεσα χωρίς να περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα».

45. Εν προκειμένω, εφόσον είναι σαφές ότι οι προσφεύγοντες των κυρίων δικών δεν είναι οι αποδέκτες της εκτελεστικής απόφασης 2015/789, δεδομένου ότι αυτή απευθύνεται στα κράτη μέλη, επιβάλλεται να εξετασθεί εάν η εν λόγω απόφαση αφορά τους προσφεύγοντες άμεσα και ατομικά κατά την έννοια του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ ή αν αυτή δύναται να χαρακτηριστεί κανονιστική πράξη μη περιλαμβάνουσα εκτελεστικά μέτρα, κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, και αφορώσα άμεσα τους προσφεύγοντες των κυρίων δικών, διευκρινιζομένου ότι, κατά την άποψή μου, η εξέταση του κανονιστικού ή μη χαρακτήρα της πράξεως πρέπει να προηγηθεί της εξετάσεως του χαρακτήρα της ως άμεσα και ατομικά αφορώσας τους προσφεύγοντες των κυρίων δικών.

46. Εν πρώτοις, όπως προκύπτει, η εκτελεστική απόφαση 2015/789 συνιστά κανονιστική πράξη περιλαμβάνουσα εκτελεστικά μέτρα.

47. Συναφώς, επισημαίνεται κατ' αρχάς ότι στην κατ' άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ έννοια των «κανονιστικών πράξεων» εμπίπτουν οι πράξεις γενικής ισχύος πλην των νομοθετικών πράξεων²⁵.

23 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 9ης Μαρτίου 1994, TWD Textilwerke Deggendorf (C-188/92, EU:C:1994:90, σκέψη 17).

24 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 5ης Μαρτίου 2015, Banco Privado Português και Massa Insolvente do Banco Privado Português (C-667/13, EU:C:2015:151, σκέψη 30).

25 — Βλ., συναφώς, απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2013, Inuit Tapiriit Kanatami κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (C-583/11 P, EU:C:2013:625, σκέψεις 58, 60 και 61).

48. Μολονότι ως «απόφαση» νοείται εν γένει πράξη ατομικής ισχύος η οποία δεσμεύει αποκλειστικώς τα πρόσωπα στα οποία απευθύνεται²⁶, η πράξη αυτή δύναται να έχει κανονιστικό χαρακτήρα οσάκις τυγχάνει εφαρμογής όχι επί περιορισμένου αριθμού αποδεκτών, αλλά επί κατηγοριών προσώπων τις οποίες αφορά κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο²⁷. Εξάλλου, από της ενάρξεως ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας αναγνώριση του κανονιστικού χαρακτήρα αποφάσεως χωρεί κατά μείζονα λόγο διότι το άρθρο 288 ΣΛΕΕ ορίζει ρητώς ότι πράξη δύναται να συνιστά απόφαση ακόμη και όταν αυτή δεν ορίζει αποδέκτη.

49. Η έννοια «κανονιστική απόφαση» δεν συνιστά επομένως νομικό οξύμωρο, ενώ, επιπροσθέτως, η αξιολόγηση της νομικής φύσεως πράξεως εκδοθείσας από το Συμβούλιο ή την Επιτροπή δεν πρέπει να βασίζεται αποκλειστικώς στην επίσημη ονομασία της, αλλά πρέπει να λαμβάνει υπόψη, εν πρώτοις, το αντικείμενο και το περιεχόμενο αυτής²⁸. Για τον χαρακτηρισμό της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789 επιβάλλεται περαιτέρω να εξετασθεί εάν αυτή έχει γενική ισχύ.

50. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, πράξη έχει γενική ισχύ όταν εφαρμόζεται επί αντικειμενικώς προσδιοριζόμενων καταστάσεων και παράγει έννομα αποτελέσματα έναντι κατηγοριών προσώπων θεωρούμενων γενικώς και αφηρημένως²⁹.

51. Κατά πάγια ομοίως νομολογία, η γενική ισχύς και, συνεπώς, ο κανονιστικός χαρακτήρας πράξεως δεν τίθεται εν αμφιβόλω εκ της δυνατότητας ακριβούς, κατά το μάλλον ή ήττον, προσδιορισμού του αριθμού ή ακόμη και της ταυτότητας των υποκειμένων δικαίου επί των οποίων η πράξη αυτή έχει εφαρμογή σε δεδομένη χρονική στιγμή, εφόσον είναι σαφές ότι η εφαρμογή αυτή λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο αντικειμενικής νομικής ή πραγματικής καταστάσεως η οποία προσδιορίζεται με την πράξη σε συνάρτηση με τους σκοπούς αυτής³⁰.

52. Εν προκειμένω, διαπιστώνεται, αφενός, ότι η εκτελεστική απόφαση 2015/789 δεν εκδόθηκε σύμφωνα με τη νομοθετική διαδικασία και, αφετέρου, ότι οι υποχρεώσεις που η εν λόγω εκτελεστική απόφαση επιβάλλει διατυπώνονται κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο και απευθύνονται στο σύνολο των κρατών μελών, όπως ορίζει ρητώς το άρθρο 7 αυτής. Παρά το γεγονός ότι η εκτελεστική απόφαση 2015/789 αφορά την Ιταλική Δημοκρατία περισσότερο από άλλα κράτη μέλη και ότι το άρθρο 7 αυτής αφορά συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, ήτοι την επαρχία Lecce, η απόφαση αυτή δεν απευθύνεται σε περιορισμένο αριθμό αποδεκτών, ρητώς προσδιοριζόμενων ή δυνάμενων να προσδιορισθούν, αλλά εφαρμόζεται κατά τρόπο αφηρημένο επί γεωγραφικών ζωνών που οριοθετούνται αντικειμενικώς σε συνάρτηση με την παρουσία του βακτηρίου³¹. Επιπροσθέτως, η εν λόγω εκτελεστική απόφαση παράγει άμεσα έννομα αποτελέσματα στο σύνολο των κρατών μελών έναντι κατηγοριών προσώπων τις οποίες αφορά γενικώς και αφηρημένως.

53. Επισημαίνεται περαιτέρω ότι η εκτελεστική απόφαση 2015/789 περιλαμβάνει εκτελεστικά μέτρα.

26 — Βλ. πάγια νομολογία κατά την οποία «[τ]ο κριτήριο που διακρίνει έναν κανονισμό από μια απόφαση πρέπει να αναζητείται στη γενική ή μη γενική ισχύ της επίμαχης πράξεως» (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 17ης Μαρτίου 2011, *AJD Tuna*, C-221/09, EU:C:2011:153, σκέψη 51 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

27 — Βλ., συναφώς, Kovar, R., «L'identification des actes normatifs en droit communautaire», στο Dony, M., και de Walsche, A., *Mélanges en hommage à Michel Waelbroeck*, Bruylant, Βρυξέλλες, 1999, σ. 387, ο οποίος επισημαίνει ότι «η αρχή “της υπερβάσεως του φαίνεσθαι” ισχύει ομοίως προκειμένου για αποφάσεις απευθυνόμενες στα κράτη μέλη οι οποίες δύνανται να έχουν κανονιστική ισχύ [...] οσάκις αυτές εφαρμόζονται επί συνόλου προσώπων στο πλαίσιο αντικειμενικής πραγματικής ή νομικής καταστάσεως προσδιοριζόμενης σε συνάρτηση με τον σκοπό των εν λόγω πράξεων» (σ. 395).

28 — Βλ., συναφώς, απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1962, *Confédération nationale des producteurs de fruits et légumes* κ.λπ. κατά Συμβουλίου (16/62 και 17/62, EU:C:1962:47, σ. 918).

29 — Βλ. αποφάσεις της 18ης Ιανουαρίου 2007, *PKK και KNK* κατά Συμβουλίου (C-229/05 P, EU:C:2007:32, σκέψη 51 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), καθώς και της 17ης Μαρτίου 2011, *AJD Tuna* (C-221/09, EU:C:2011:153, σκέψη 51).

30 — Βλ., μεταξύ άλλων, διάταξη της 28ης Ιουνίου 2001, *Eridania* κ.λπ. κατά Συμβουλίου (C-352/99 P, EU:C:2001:364, σκέψη 19 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

31 — Από τη νομολογία συνάγεται ότι οι περιορισμοί ή οι παρεκκλίσεις προσωρινής φύσεως ή τοπικής ισχύος που εισάγει νομοθέτημα αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των διατάξεων στις οποίες περιέχονται ως όλου και, υπό την επιφύλαξη περιπτώσεως καταχρήσεως εξουσίας, καλύπτονται από τη γενική φύση των διατάξεων αυτών (βλ., συναφώς, απόφαση της 29ης Ιουνίου 1993, *Γιβραλτάρ* κατά Συμβουλίου, C-298/89, EU:C:1993:267, σκέψη 18).

54. Προκειμένου να κριθεί κατά πόσον κανονιστική πράξη περιλαμβάνει εκτελεστικά μέτρα, πρέπει να εξετάζεται η κατάσταση του προσώπου το οποίο επικαλείται το δικαίωμα προσφυγής δυνάμει του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, τελευταία φράση, ΣΛΕΕ³², η δε εξέταση πρέπει να διενεργείται αποκλειστικώς με γνώμονα το αντικείμενο της προσφυγής³³.

55. Εξάλλου, στο πλαίσιο αυτής της εξέτασεως δεν ασκεί επιρροή ο διεκπεραιωτικός ή μη χαρακτήρας των εν λόγω μέτρων³⁴.

56. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, προκειμένου να κριθεί εάν η εκτελεστική απόφαση 2015/789 περιλαμβάνει εκτελεστικά μέτρα, επιβάλλεται να εξακριβωθεί εάν τα μέτρα προφυλάξεως για την καταπολέμηση του βακτηρίου καθορίζονται από την ίδια την απόφαση ή εάν, αντιθέτως, απαιτείται προς τούτο απόφαση των εθνικών αρχών.

57. Αρκεί η διαπίστωση ότι η εκτελεστική απόφαση 2015/789 υποχρεώνει τα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα τα οποία συνίστανται, ειδικότερα, στην οριοθέτηση επί του εδάφους τους, συμφώνως προς τις επιταγές του άρθρου 4 αυτής, προσβεβλημένων ζωνών και ζωνών ασφαλείας, καθώς και στην εξάλειψη ή, προκειμένου για την επαρχία Lecce και μόνο, στην ενδεχόμενη ανάσχεση των προσβεβλημένων φυτών και των φυτών-ξενιστών. Για την εφαρμογή της εν λόγω εκτελεστικής αποφάσεως απαιτούνται, επομένως, εθνικά μέτρα τα οποία δύνανται να προσβληθούν με προσφυγή εκ μέρους των αποδεκτών τους.

58. Δεύτερον, επισημαίνεται ότι η εκτελεστική απόφαση 2015/789 δεν αφορά ατομικά τους προσφεύγοντες των κυρίων δικών.

59. Εκτιμώ ότι η διαπίστωση αυτή είναι απότοκος της καταφάσεως της κανονιστικής φύσεως, όχι μόνον τύποις αλλά και ουσία, της εν λόγω αποφάσεως, καθώς το κριτήριο που γίνεται δεκτό για την αναγνώριση της ικανότητας της εν λόγω πράξεως να έχει κανονιστικό χαρακτήρα —το οποίο σχετίζεται με την αφηρημένη διάστασή της και την αντικειμενικότητα των καταστάσεων τις οποίες αυτή καλείται να ρυθμίσει— αποκλείει, κατά την άποψή μου, τη δυνατότητα της εν λόγω πράξεως να βλάψει τους προσφεύγοντες των κυρίων δικών λόγω ιδιαίτερων ιδιοτήτων τους ή πραγματικής καταστάσεως η οποία τους χαρακτηρίζει εν σχέσει προς οιοδήποτε άλλο πρόσωπο και, συνεπώς, τους εξατομικεύει κατά τρόπο όμοιο με εκείνον αποδέκτη.

60. Δεδομένου ότι οι προϋποθέσεις κατά τις οποίες η πράξη της Ένωσης πρέπει να αφορά τον προσφεύγοντα, αφενός, άμεσα και, αφετέρου, ατομικά είναι σωρευτικές, παρέλκει η εξέταση του ζητήματος αν εν προκειμένω η εκτελεστική απόφαση 2015/789 αφορά τους προσφεύγοντες άμεσα.

61. Εκ του συνόλου των ανωτέρω εκτιμήσεων δεν δύναται να συναχθεί ότι οι προσφεύγοντες των κυρίων δικών θα ηδύναντο παραδεκτώς να ασκήσουν προσφυγή ακυρώσεως κατά της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789. Εξ αυτού συνάγεται το συμπέρασμα ότι αυτοί δύνανται να προβάλουν το ανίσχυρο της εν λόγω εκτελεστικής αποφάσεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου και, ως εκ τούτου, τα υποβληθέντα ερωτήματα είναι παραδεκτά.

32 — Βλ. αποφάσεις της 19ης Δεκεμβρίου 2013, Telefónica κατά Επιτροπής (C-274/12 P, EU:C:2013:852, σκέψη 30), και της 10ης Δεκεμβρίου 2015, Kyocera Mita Europe κατά Επιτροπής (C-553/14 P, EU:C:2015:805, σκέψη 44).

33 — Βλ. αποφάσεις της 19ης Δεκεμβρίου 2013, Telefónica κατά Επιτροπής (C-274/12 P, EU:C:2013:852, σκέψη 31), και της 10ης Δεκεμβρίου 2015, Kyocera Mita Europe κατά Επιτροπής (C-553/14 P, EU:C:2015:805, σκέψη 45).

34 — Βλ. αποφάσεις της 28ης Απριλίου 2015, T & L Sugars και Sidul Açúcares κατά Επιτροπής (C-456/13 P, EU:C:2015:284, σκέψεις 41 και 42), καθώς και της 10ης Δεκεμβρίου 2015, Kyocera Mita Europe κατά Επιτροπής (C-553/14 P, EU:C:2015:805, σκέψη 46).

B — Επί του κύρους της εκτελεστικής απόφασεως 2015/789

1. Επί του πρώτου και του τρίτου ερωτήματος

62. Με το πρώτο και το τρίτο ερώτημά του, τα οποία επιβάλλεται να συνεξετασθούν, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινισθεί, αφενός, αν το άρθρο 6, παράγραφοι 2 και 4, της εκτελεστικής απόφασεως 2015/789 είναι ανίσχυρο στον βαθμό κατά τον οποίο προσκρούει στο άρθρο 13, παράγραφος 3, στο άρθρο 13γ, παράγραφος 7, και στο άρθρο 16, παράγραφοι 1 έως 3 και 5, της οδηγίας 2000/29, δεδομένου ότι επιβάλλει την άμεση εκρίζωση των φυτών-ξενιστών, ανεξαρτήτως της καταστάσεως της υγείας τους, εντός ακτίνας 100 μέτρων περίξ των προσβεβλημένων φυτών, ορίζοντας συγχρόνως ότι, προ της εκρίζωσεως των φυτών, το οικείο κράτος μέλος εφαρμόζει τις ενδεδειγμένες φυτοϋγειονομικές πρακτικές κατά των διαβιβαστών του συγκεκριμένου οργανισμού επί των φυτών που ενδέχεται να είναι ξενιστές των εν λόγω διαβιβαστών, πρακτικές οι οποίες ενδέχεται να περιλαμβάνουν, εν ανάγκη, την εκρίζωση των φυτών, και, αφετέρου, αν, στον βαθμό κατά τον οποίο, κατ' ορθή ερμηνεία της εν λόγω διατάξεως, το προβλεπόμενο από την παράγραφο 2 μέτρο εξαλείψεως δύναται να επιβληθεί προ και ανεξαρτήτως της προληπτικής εφαρμογής των μέτρων που προβλέπονται από τις παραγράφους 3 και 4, η εν λόγω διάταξη είναι ανίσχυρη υπό το πρίσμα του άρθρου 2, παράγραφοι 1 έως 3 και 5, της οδηγίας 2000/29, των αρχών της αναλογικότητας και της λογικής, καθώς και της αρχής της τηρήσεως των κανόνων διαδικασίας.

63. Από το σκεπτικό της απόφασεως περί παραπομπής (C-79/16) και από τη διατύπωση των υποβληθέντων ερωτημάτων προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο διερωτάται περί της σχέσεως μεταξύ των διατάξεων του άρθρου 6, παράγραφος 2, της εκτελεστικής απόφασεως 2015/789, το οποίο ορίζει ότι το οικείο κράτος μέλος εκρίζώνει «αμέσως» τα προσβεβλημένα φυτά και τα φυτά-ξενιστές, ανεξαρτήτως της καταστάσεως της υγείας τους, και εκείνων του άρθρου 6, παράγραφοι 3 και 4, αυτής, το οποίο προβλέπει δειγματοληψίες, καθώς και την προηγούμενη εφαρμογή κατάλληλων φυτοϋγειονομικών πρακτικών κατά των διαβιβαστών του βακτηρίου.

64. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, ειδικότερα, εάν τα μέτρα εξαλείψεως δύναται να διαταχθούν άνευ προηγούμενης εφαρμογής φυτοϋγειονομικών πρακτικών και αν οι δύο αυτές δέσμες διατάξεων παρουσιάζουν ή όχι εσωτερική αντίφαση ικανή να επηρεάσει το κύρος τους.

65. Εκτιμώ ότι δεν υφίσταται αβεβαιότητα ως προς την ερμηνεία των επίμαχων διατάξεων ούτε κάποια αντίφαση η οποία θα μπορούσε να τις καταστήσει ανεφάρμοστες.

66. Οι παράγραφοι 2, 3 και 4 του άρθρου 6 της εκτελεστικής απόφασεως 2015/789 ορίζουν, αντιστοίχως, ότι το οικείο κράτος μέλος «αφαιρεί αμέσως» τα φυτά-ξενιστές, τα προσβεβλημένα φυτά, καθώς και τα φυτά που παρουσιάζουν συμπτώματα πιθανής μόλυνσεως ή πιθανολογείται ότι έχουν προσβληθεί, «πραγματοποιεί δειγματοληψίες και υποβάλλει σε δοκιμή τα συγκεκριμένα φυτά σε ακτίνα 100 [μέτρων] γύρω από κάθε μολυσμένο φυτό» και «εφαρμόζει κατάλληλους φυτοϋγειονομικούς χειρισμούς πριν από την αφαίρεση των φυτών που αναφέρονται στην παράγραφο 2 κατά των φορέων του [*Xylella fastidiosa*] και των φυτών που μπορεί να είναι ξενιστές των εν λόγω φορέων», οι οποίοι δύναται, εν ανάγκη, να συνιστανται, και στην εκρίζωση φυτών.

67. Από την ανάγνωση των εν λόγω διατάξεων προκύπτει ότι, πριν προβεί στην εκρίζωση των φυτών-ξενιστών και των προσβεβλημένων φυτών, το οικείο κράτος μέλος οφείλει να εφαρμόσει φυτοϋγειονομική πρακτική για την καταπολέμηση των διαβιβαστών της ασθένειας, ήτοι των μυζητικών εντόμων που τρέφονται από τα υγρά του ξυλώματος των φυτών, εξουδετερώνοντας τα εν λόγω έντομα ή εκρίζωνοντας τα φυτά που τα φιλοξενούν. Η εν λόγω προηγούμενη εφαρμογή φυτοϋγειονομικής πρακτικής συνάδει με τη λογική των διαδικασιών εξαλείψεως που υποδεικνύει η

EFSA με την εκδοθείσα την 30ή Δεκεμβρίου 2014 έκθεσή της³⁵, η οποία αναφέρει ότι, μολονότι το πρώτο μέτρο που πρέπει να λαμβάνεται στις οριοθετημένες ζώνες είναι η ταχύτερη δυνατή εκρίζωση των προσβεβλημένων φυτών, επιβάλλεται προηγουμένως η εφαρμογή εντομοκτόνου αγωγής στον βαθμό κατά τον οποίο τα έντομα-διαβιβαστές ενδέχεται να μετακινηθούν από προσβεβλημένα φυτά σε άλλα φυτά³⁶.

68. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 6, παράγραφος 3, της εκτελεστικής, αποφάσεως 2015/789, το οικείο κράτος μέλος οφείλει εξάλλου να προβεί, άνευ συγκεκριμένης χρονικής σειράς, σε δειγματοληψίες και σε αναλύσεις επί του συνόλου των προσβεβλημένων φυτών, διευκρινιζόμενου ότι η κατηγορία αυτή είναι ευρύτερη εκείνης των φυτών-ξενιστών, καθώς περιλαμβάνει το σύνολο των φυτών που είναι ευπαθή στα ευρωπαϊκά και μη ευρωπαϊκά απομονωθέντα στελέχη του βακτηρίου.

69. Η προηγούμενη εφαρμογή φυτοϋγειονομικών πρακτικών για την καταπολέμηση των διαβιβαστών της ασθένειας, οι οποίες ενδέχεται να περιλαμβάνουν την εκρίζωση των φυτών που φιλοξενούν τους εν λόγω διαβιβαστές, και οι δειγματοληψίες και αναλύσεις επί του συνόλου των συγκεκριμένων φυτών ουδόλως αντιφάσκουν με την εκρίζωση των φυτών-ξενιστών και των φυτών τα οποία έχουν προσβληθεί, πιθανολογείται ότι έχουν προσβληθεί ή εμφανίζουν συμπτώματα μόλυνσεως. Τέλος, τα μέτρα που προβλέπονται από το άρθρο 6, παράγραφοι 2 έως 4, της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789 είναι διαφορετικής φύσεως και περιεχομένου, ενώ ειδικώς τα προβλεπόμενα από το άρθρο 6, παράγραφοι 2 και 4, αυτής μέτρα εφαρμόζονται διαδοχικώς. Επομένως, τα εν λόγω μέτρα δεν είναι επ' ουδενί ασυμβίβαστα μεταξύ τους.

70. Εκ των ανωτέρω εκτιμήσεων προκύπτει, αφενός, ότι, κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 6 της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789, το επιβαλλόμενο από την παράγραφο 2 του εν λόγω άρθρου μέτρο εκρίζωσεως των φυτών πρέπει ενεργοποιείται από το οικείο κράτος μέλος μετά την εφαρμογή των προβλεπόμενων από την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου φυτοϋγειονομικών πρακτικών και, αφετέρου, ότι από την εξέταση του πρώτου και του τρίτου ερωτήματος δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να θέσει εν αμφιβόλω το κύρος του άρθρου 6, παράγραφος 2 έως 4, της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789.

2. Επί του πέμπτου ερωτήματος

71. Με το πέμπτο ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινισθεί αν το άρθρο 6, παράγραφος 2, της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789 είναι ανίσχυρο εκ του λόγου ότι το μέτρο της άμεσης εκρίζωσεως των φυτών-ξενιστών, ανεξαρτήτως της καταστάσεως της υγείας τους, εντός ακτίνας 100 μέτρων περίξ των προσβεβλημένων φυτών, δεν ανταποκρίνεται στις επιταγές της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως.

72. Κατά το Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (πρωτοβάθμιο διοικητικό δικαστήριο Περιφέρειας Λατίου), η αιτιολογία της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789 είναι ελλιπής καθώς δεν περιέχει κανένα στοιχείο σχετικό με τον εκ μέρους της Επιτροπής έλεγχο του αναλογικού χαρακτήρα των επιβαλλόμενων στα κράτη μέλη μέτρων.

35 — Βλ. «Scientific Opinion on the risk to plant health posed by *Xylella fastidiosa* in the EU territory, with the identification and evaluation of risk reduction options», διαθέσιμη στον ιστότοπο της EFSA.

36 — Βλ. σημείο 4.6.8 της εν λόγω εκθέσεως.

73. Υπενθυμίζεται ότι, μολονότι η επιτασσύμενη από το άρθρο 296 ΣΛΕΕ αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της επίμαχης πράξεως και να εμφανίζει κατά τρόπο σαφή και ανεπίδεκτο παρερμηνείας τη συλλογιστική του θεσμικού οργάνου της Ένωσης που εξέδωσε την εν λόγω πράξη, ούτως ώστε οι μεν ενδιαφερόμενοι να μπορούν να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν το ληφθέν μέτρο, το δε αρμόδιο δικαστήριο να είναι σε θέση να ασκήσει τον έλεγχό του, δεν απαιτείται να προσδιορίζονται με την αιτιολογία όλα τα κρίσιμα πραγματικά ή νομικά στοιχεία³⁷.

74. Εξάλλου, η τήρηση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως πρέπει να αξιολογείται υπό το πρίσμα όχι μόνον του γράμματος της πράξεως, αλλά επίσης του πλαισίου στο οποίο αυτή εντάσσεται, καθώς και του συνόλου των νομικών κανόνων που διέπουν το σχετικό ζήτημα. Οσάκις, όπως στις υποθέσεις των κυρίων δικών, πρόκειται για πράξη γενικής ισχύος, η αιτιολογία μπορεί να περιορίζεται σε μνεία, αφενός, της συνολικής καταστάσεως η οποία οδήγησε στην έκδοση της πράξεως και, αφετέρου, των γενικών σκοπών που η εν λόγω πράξη επιδιώκει. Εφόσον από την αμφισβητούμενη πράξη προκύπτει η ουσία του επιδιωκόμενου από το θεσμικό όργανο σκοπού, είναι περιττό να απαιτείται ειδική αιτιολογία για μία εκάστη των τεχνικής φύσεως επιλογών στις οποίες το εν λόγω όργανο προέβη³⁸.

75. Εν προκειμένω, οι αιτιολογικές σκέψεις 1 έως 3 της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789 καθιστούν σαφή τον λόγο για τον οποίο τα υιοθετηθέντα μέτρα εξαλείψεως επεκτάθηκαν στο σύνολο των φυτών-ξενιστών που κείνται εντός ακτίνας εκατό μέτρων περίξ των προσβεβλημένων φυτών. Τα μέτρα αυτά ανταποκρίνονται πράγματι στον αναφερόμενο στις αιτιολογικές σκέψεις 1 και 3 της εν λόγω αποφάσεως γενικό σκοπό ενισχύσεως των μέτρων εξαλείψεως κατόπιν του εντοπισμού νέων εστιών και προληψέως της εξαπλώσεως του *Xylella fastidiosa* στο λοιπό έδαφος της Ένωσης, καθώς και στην ανάγκη συνεκτιμήσεως των νέων επιστημονικών εκθέσεων που εξέδωσε η EFSA την 30ή Δεκεμβρίου 2014 και την 20ή Μαρτίου 2015, οι οποίες διηύρυναν τον κατάλογο των ευπαθών στο βακτήριο φυτών, περιορίζοντας, όμως, παράλληλα την εφαρμογή ορισμένων μέτρων στα φυτά-ξενιστές «για να εξασφαλιστεί η αναλογικότητα».

76. Εκ των ανωτέρω εκτιμήσεων συνάγεται ότι η εκτελεστική απόφαση 2001/37 ανταποκρίνεται στην επιβαλλόμενη από το άρθρο 296 ΣΛΕΕ υποχρέωση αιτιολογήσεως.

3. Επί του δευτέρου ερωτήματος

77. Με το δεύτερο ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινισθεί αν το άρθρο 6, παράγραφος 2, της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789 είναι ανίσχυρο στον βαθμό κατά τον οποίο, προβλέποντας την άμεση εκρίζωση των φυτών-ξενιστών, ανεξαρτήτως της καταστάσεως της υγείας τους, εντός ακτίνας 100 μέτρων περίξ των προσβεβλημένων φυτών, προσκρούει στις διατάξεις της οδηγίας 2000/29 και, ειδικότερα, στο άρθρο 16, παράγραφος 1, αυτής.

78. Κατόπιν εξετάσεως των αιτιολογικών σκέψεων 11 και 37, του άρθρου 1, παράγραφος 2, του άρθρου 11, παράγραφος 3, του άρθρου 16, παράγραφοι 1 και 5, του άρθρου 22 και του άρθρου 23, παράγραφος 2, καθώς και του παραρτήματος IV, μέρος Α, κεφάλαιο I, σημεία 17, 20, 23.1 και 37, της οδηγίας 2000/29, το αιτούν δικαστήριο διατυπώνει την εκτίμηση ότι η οδηγία αυτή δεν περιέχει διατάξεις επιτρέπουσες την καταστροφή υγιών φυτών, ακόμη και για προληπτικούς σκοπούς, ήτοι προς αποφυγή ενδεχόμενης εξαπλώσεως αναγνωρισμένου και ταξινομημένου παθογόνου οργανισμού, και ότι, αντιθέτως, αυτή κατατείνει, στο σύνολό της, στην προστασία των οργανισμών που δεν ακόμη προσβληθεί. Κατά το αιτούν δικαστήριο, στο πλαίσιο του συστήματος που καθιερώνεται με την εν λόγω οδηγία επιτρέπεται η καταστροφή ή η εκρίζωση αποκλειστικώς των φυτών που, κατόπιν

37 — Βλ., συναφώς, απόφαση της 18ης Ιουνίου 2015, Εσθονία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (C-508/13, EU:C:2015:403, σκέψη 58 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

38 — Βλ., συναφώς, απόφαση της 18ης Ιουνίου 2015, Εσθονία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (C-508/13, EU:C:2015:403, σκέψη 60 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

ελέγχου, διαπιστώνεται ότι έχουν ήδη προσβληθεί ή, τουλάχιστον, παρουσιάζουν αντικειμενικά και εμφανή συμπτώματα τα οποία δημιουργούν βάσιμες υποψίες ότι ενδέχεται να έχουν προσβληθεί. Πλην όμως, η εκτελεστική απόφαση 2015/789 επιβάλλει την καταστροφή φυτών που δεν εμφανίζουν συμπτώματα μολύνσεως.

79. Με τις γραπτές παρατηρήσεις τους και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση οι προσφεύγοντες των κυρίων δικών υποστήριξαν, στο ίδιο πνεύμα, ότι η εξάλειψη δεν είναι συνώνυμη της κοπής δένδρων και ότι η προβλεπόμενη από το άρθρο 16 της οδηγίας 2000/29 εξάλειψη αφορά αποκλειστικώς τους επιβλαβείς οργανισμούς· ως εκ τούτου, επιτρέπεται η κοπή μόνον των προσβεβλημένων φυτών.

80. Δεδομένου ότι η εκτελεστική απόφαση 2015/789 εκδόθηκε αποκλειστικώς επί τη βάσει της οδηγίας 2000/29 και, ιδίως, επί του άρθρου 16, παράγραφος 3, τέταρτο εδάφιο, αυτής, το υποβληθέν από το αιτούν δικαστήριο ερώτημα αφορά κατ' ουσίαν το ζήτημα αν η εν λόγω οδηγία εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να επιβάλει στα κράτη μέλη τη λήψη μέτρων εκριζώσεως υγιών φυτών ή εάν, αντιθέτως, εκδίδοντας τέτοια μέτρα, το εν λόγω θεσμικό όργανο υπερέβη τα όρια των εξουσιών που η οδηγία αυτή του απένειμε προς εκτέλεση των τεθέντων από αυτήν κανόνων.

81. Το εν λόγω ερώτημα δεν αφορά, επομένως, τη νομιμότητα της αποφάσεως του νομοθέτη της Ένωσης να απονείμει, δυνάμει του άρθρου 202, τρίτη περίπτωση, ΕΚ, εξουσία εκτελέσεως στην Επιτροπή, αλλά τη νομιμότητα της εκτελεστικής πράξεως, ήτοι της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789, η οποία βασίζεται στο άρθρο 16, παράγραφος 3, της οδηγίας 2000/29, τούτο δε λόγω ενδεχόμενης υπερβάσεως, εκ μέρους του εν λόγω θεσμικού οργάνου, των ορίων των εκτελεστικών εξουσιών του.

82. Προ της ενάρξεως ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας ο κατ' άρθρο 202, τρίτο εδάφιο, ΕΚ όρος «αρμοδιότητες εκτέλεσης» κάλυπτε την αρμοδιότητα θέσεως σε εφαρμογή, σε επίπεδο Ένωσης, νομοθετικής πράξεως της Ένωσης ή ορισμένων διατάξεών της, καθώς και, υπό ορισμένες περιστάσεις, την αρμοδιότητα εκδόσεως κανονιστικών πράξεων που συμπληρώνουν ή τροποποιούν μη ουσιώδη στοιχεία νομοθετικής πράξεως.

83. Η Συνθήκη της Λισσαβώνας εισήγαγε διάκριση μεταξύ της εξουσίας εκτελέσεως και της κατ' εξουσιοδότηση αρμοδιότητας. Οσάκις απονέμεται στην Επιτροπή εξουσία εκτελέσεως βάσει του άρθρου 291, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, το εν λόγω θεσμικό όργανο καλείται να συγκεκριμενοποιήσει το περιεχόμενο της νομοθετικής πράξεως, προκειμένου να εξασφαλισθεί η ομοιόμορφη εφαρμογή αυτής στο σύνολο των κρατών μελών. Οσάκις ανατίθεται στην Επιτροπή κατ' εξουσιοδότηση αρμοδιότητα δυνάμει του άρθρου 290, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, το εν λόγω θεσμικό όργανο έχει την εξουσία εκδόσεως μη νομοθετικών πράξεων γενικής ισχύος που συμπληρώνουν ή τροποποιούν ορισμένα μη ουσιώδη στοιχεία της νομοθετικής πράξεως.

84. Είναι, κατά την άποψή μου, σαφές ότι η αρμοδιότητα που το άρθρο 16, παράγραφος 3, της οδηγίας 2000/29 απονέμει στην Επιτροπή προς έκδοση των «απαιτούμενων μέτρων» στις περιπτώσεις των παραγράφων 1 και 2 του εν λόγω άρθρου συνιστά εξουσία εκτελέσεως, κατά την έννοια της νέας αυτής διακρίσεως. Διαπιστώνεται εξάλλου ότι, συμφώνως προς τις επιταγές του άρθρου 291, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ, η πράξη έλαβε τον τίτλο της «εκτελεστικής» αποφάσεως.

85. Από τη συνδυασμένη ανάγνωση των άρθρων 290, παράγραφος 1, και 291, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ συνάγεται ότι, κατά την άσκηση εξουσίας εκτελέσεως, η Επιτροπή δεν δύναται να τροποποιήσει ή να συμπληρώσει τη νομοθετική πράξη, ακόμη και ως προς τα μη ουσιώδη στοιχεία της³⁹.

39 — Βλ. απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2014, Κοινοβούλιο κατά Επιτροπής (C-65/13, EU:C:2014:2289, σκέψη 45).

86. Εξάλλου, κατά πάγια νομολογία, η εξουσία εκτελέσεως της Επιτροπής χαρακτηρίζεται από την ευρεία διακριτική ευχέρεια που αναγνωρίζεται στο εν λόγω θεσμικό όργανο, το οποίο είναι ελεύθερο να αποφασίζει, υπό την επιφύλαξη ελέγχου ενδεχόμενης πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως και καταχρήσεως εξουσίας, τα μέτρα που είναι αναγκαία και ενδεδειγμένα από πλευράς των επιδιωκόμενων από τη βασική κανονιστική ρύθμιση σκοπών. Κατά τη διατύπωση που το Δικαστήριο έχει χρησιμοποιήσει κατ' επανάληψη τόσο πριν όσο και μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας, «στο πλαίσιο των εκτελεστικών αυτών αρμοδιοτήτων, των οποίων τα όρια εκτιμώνται ιδίως με γνώμονα τους βασικούς γενικούς σκοπούς της οικείας νομοθετικής πράξεως, η Επιτροπή εξουσιοδοτείται να λάβει όλα τα αναγκαία ή πρόσφορα εκτελεστικά μέτρα για την εφαρμογή της σχετικής πράξεως, αρκεί τα εν λόγω μέτρα να μην αντιβαίνουν στην πράξη αυτή»⁴⁰.

87. Επισημαίνεται, επιπροσθέτως, ότι η εξουσία εκτελέσεως της Επιτροπής ασκείται εν προκειμένω στον ιδιαίτερο τομέα της αξιολογήσεως των ληπτών για την καταπολέμηση φυτοϋγειονομικού κινδύνου μέτρων. Πλην όμως, κατά πάγια ομοίως νομολογία, προκειμένου για τομέα στον οποίο ο νομοθέτης της Ένωσης καλείται να προβεί σε σύνθετες αξιολογήσεις σε συνάρτηση με ταχέως εξελισσόμενα επιστημονικά και τεχνικά στοιχεία, ο δικαστικός έλεγχος της εκ μέρους του ασκήσεως της εν λόγω αρμοδιότητας είναι εκ των πραγμάτων περιορισμένος. Ο έλεγχος αυτός πρέπει να περιορίζεται στην ανίχνευση περιπτώσεων πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως ή καταχρήσεως εξουσίας, καθώς και πρόδηλης υπερβάσεως, εκ μέρους του νομοθέτη της Ένωσης, των ορίων της εξουσίας του εκτιμήσεως⁴¹. Το Δικαστήριο έχει κρίνει συναφώς ότι η νομιμότητα μέτρου που έχει ληφθεί σε αντίστοιχο τομέα δύναται να διακυβευθεί μόνον όταν το μέτρο αυτό είναι προδήλως απρόσφορο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου από το θεσμικό όργανο σκοπό⁴².

88. Η νομιμότητα της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789 από πλευράς της ανατεθείσας στην Επιτροπή αρμοδιότητας θα εξετασθεί, επομένως, με γνώμονα το εν λόγω περιθώριο εκτιμήσεως και τον εξ αυτού απορρέοντα περιορισμένο χαρακτήρα του δικαστικού ελέγχου.

89. Από τις αιτιολογικές σκέψεις 4 έως 6 και από το άρθρο 1 της οδηγίας 2000/29 προκύπτει ότι κύριος σκοπός αυτής είναι η εξασφάλιση υψηλού επιπέδου φυτοϋγειονομικής προστασίας έναντι επιβλαβών οργανισμών που εισέρχονται στην Ένωση μέσω εισαγόμενων από τρίτες χώρες προϊόντων⁴³.

90. Πέραν των κανόνων περί εισαγωγής φυτών από τρίτες χώρες και περί διακινήσεως των φυτών στο εσωτερικό της Ένωσης, διάφορα μέτρα σκοπούν στην εξουδετέρωση και στην πρόληψη της εξαπλώσεως των επιβλαβών οργανισμών που εντοπίζονται στο έδαφος της Ένωσης. Συγκεκριμένα, το άρθρο 16, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι έκαστο των κρατών μελών οφείλει να κοινοποιεί στην Επιτροπή και στα λοιπά κράτη μέλη την παρουσία στο έδαφός του επιβλαβών οργανισμών που, όπως το βακτήριο *Xylella fastidiosa*, καταλέγονται μεταξύ των απαριθμούμενων στο παράρτημα I, μέρος A, κεφάλαιο I, της εν λόγω οδηγίας.

91. Κατόπιν της εν λόγω κοινοποιήσεως, η οδηγία επιβάλλει από κοινού στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή την υποχρέωση λήψεως των ενδεδειγμένων μέτρων. Όσον αφορά τα κράτη μέλη, το άρθρο 16, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας επιβάλλει σε αυτά την υποχρέωση λήψεως των αναγκαίων για την εξάλειψη ή την αναχαίτιση των επιβλαβών οργανισμών μέτρων, ενώ, όσον αφορά

40 — Βλ., ιδίως, απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2014, Κοινοβούλιο κατά Επιτροπής (C-65/13, EU:C:2014:2289, σκέψη 44 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

41 — Βλ. απόφαση της 22ας Μαΐου 2014, Glatzel (C-356/12, EU:C:2014:350, σκέψη 52 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

42 — Βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 1ης Μαρτίου 2016, National Iranian Oil Company κατά Συμβουλίου (C-440/14 P, EU:C:2016:128, σκέψη 77 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

43 — Το αυτό αντικείμενο είχε και η οδηγία 77/93, την οποία η οδηγία 2000/29 αντικατέστησε (βλ., συναφώς, απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, Anastasiou κ.λπ., C-140/02, EU:C:2003:520, σκέψη 45).

την Επιτροπή, το άρθρο 16, παράγραφος 3, της εν λόγω οδηγίας απονέμει σε αυτήν την εξουσία θεσπίσεως όλων των «απαιτούμενων μέτρων», εξουσία η οποία συνιστά ομοίως υποχρέωση και εμπερικλείει τη δυνατότητα ανακλήσεως ή τροποποιήσεως των αποφάσεων που έχουν ληφθεί από τα κράτη μέλη.

92. Η διατύπωση του άρθρου 16, παράγραφος 3, της οδηγίας 2000/29 είναι γενική και δεν καθιστά δυνατή τη συναγωγή ενδεχόμενου περιορισμού του εύρους των δυνάμενων να ληφθούν μέτρων κατά τρόπον ώστε αυτό να καταλαμβάνει αποκλειστικώς τα μέτρα που αφορούν ήδη προσβληθέντα φυτά. Αντιθέτως, η εν λόγω διάταξη επιτρέπει αδιακρίτως τη λήψη όλων των μέτρων που απαιτούνται για την εξάλειψη ή την αναχαίτιση των επιβλαβών οργανισμών και, ως εκ τούτου, αν η εξάλειψη ή η αναχαίτιση των εν λόγω οργανισμών προϋποθέτει την καταστροφή όχι μόνον των προσβεβλημένων φυτών, αλλά ομοίως των παρακείμενων υγιών φυτών, το εν λόγω μέτρο εμπίπτει ομοίως στη σφαίρα των αναγνωριζόμενων στην Επιτροπή εξουσιών.

93. Η συσταλτική ερμηνεία που προτείνεται από τους προσφεύγοντες των κυρίων δικών δεν βρίσκει, επομένως, έρεισμα στο γράμμα του άρθρου 16, παράγραφος 3, της οδηγίας 2000/29. Υπέρ της ερμηνείας αυτής δεν συνηγορούν ούτε τα άρθρα 11, παράγραφος 3, και 13γ, παράγραφος 7, της εν λόγω οδηγίας, τα οποία δεν σχετίζονται με την εκτίμηση του εύρους της εξουσίας εκτελέσεως της Επιτροπής, δεδομένου ότι αυτή θεμελιώνεται αποκλειστικώς επί του άρθρου 16, παράγραφος 3, της εν λόγω οδηγίας. Εν πάση περιπτώσει, από την ανάγνωση των δύο αυτών διατάξεων δεν προκύπτει ότι αυτές εισάγουν κάποιον περιορισμό ως προς τα φυτά που δύνανται να καταλαμβάνονται από μέτρα καταστροφής.

94. Συνεπώς, εκδίδοντας την εκτελεστική απόφαση 2015/789, η Επιτροπή δεν υπερέβη τα όρια των εξουσιών που της απονέμει η οδηγία 2000/29 για την εξάλειψη ή την αναχαίτιση των επιβλαβών οργανισμών.

4. Επί του τετάρτου ερωτήματος

95. Με το τέταρτο ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινισθεί αν το άρθρο 6, παράγραφοι 2 έως 4, της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789 είναι ανίσχυρο στον βαθμό κατά τον οποίο παραβιάζει τις αρχές της προφυλάξεως, της καταλληλότητας και της αναλογικότητας.

96. Οι αμφιβολίες που εκφράζει συναφώς το αιτούν δικαστήριο ανάγονται στο γεγονός ότι η εκτελεστική απόφαση 2015/789 επέβαλε μέτρα εξαλείψεως τα οποία αφορούν όχι μόνον τα προσβεβλημένα φυτά, αλλά ομοίως όλα τα υγιή φυτά εντός ακτίνας 100 μέτρων περίξ των προσβεβλημένων φυτών, τούτο δε χωρίς να υφίστανται ασφαλή επιστημονική δεδομένα περί της αιτιώδους σχέσεως μεταξύ του βακτηρίου και της ταχείας ξηράνσεως της ελιάς ή περί της παθογονικότητας του βακτηρίου για τα φυτά-ξενιστές.

97. Πέραν τούτου, από κανένα αντικειμενικό στοιχείο δεν προκύπτει ότι μια ακτίνα μήκους ακριβώς 100 μέτρων —και όχι μικρότερη— είναι επαρκής για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, καθώς, μολονότι η εν λόγω απόσταση καθορίσθηκε προφανώς διότι τα έντομα-διαβιβαστές του βακτηρίου δεν θα ήταν ικανά να πετάξουν από φυτό σε φυτό σε μεγαλύτερη απόσταση, η EFSA επισήμανε, αφενός, με την έκθεση της 26ης Νοεμβρίου 2013, ότι τα έντομα-διαβιβαστές δύνανται να μεταφερθούν με τον άνεμο σε μεγάλες αποστάσεις και, αφετέρου, με την έκθεση της 6ης Ιανουαρίου 2015, ότι τα δεδομένα βάσει των οποίων δύνανται να προσδιορισθεί η μέγιστη απόσταση πτήσεως των εντόμων-διαβιβαστών είναι ανεπαρκή.

98. Συνεπώς, κατά το αιτούν δικαστήριο, η εκτελεστική απόφαση 2015/789 δεν θεμελιώνεται σε ασφαλή επιστημονικά δεδομένα, ικανά να τεκμηριώσουν τις επιλογές της Επιτροπής, ούτε περιέχει αξιολόγηση του κινδύνου και των δυνητικών συνεπειών σε περίπτωση μη λήψεως μέτρων. Η εν λόγω απόφαση δεν εξηγεί τους λόγους για τους οποίους τα προκριθέντα μέτρα είναι κατάλληλα ούτε αξιολογεί την ύπαρξη εναλλακτικών, λιγότερο ακραίων, μέτρων.

α) Εισαγωγικές παρατηρήσεις

99. Επιβάλλεται εισαγωγικώς η προσήκουσα αξιολόγηση των πραγματικών δεδομένων βάσει των οποίων πρέπει να ελεγχθεί η νομιμότητα των επίμαχων στις υποθέσεις των κυρίων δικών μέτρων, τα οποία εκδόθηκαν επί τη βάσει των διαθέσιμων κατά τον συγκεκριμένο χρόνο επιστημονικών δεδομένων.

100. Υπενθυμίζεται ότι, κατ' αρχήν, η νομιμότητα πράξεως της Ένωσης πρέπει να αξιολογείται σε συνάρτηση με τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που υφίσταντο κατά τον χρόνο εκδόσεώς της⁴⁴. Εντούτοις, εκτιμώ ότι σε διάφορες πρόσφατες αποφάσεις του Δικαστηρίου διαφαίνεται η απαρχή νομολογιακού ρεύματος το οποίο μετριάξει την αυστηρότητα της εν λόγω αρχής, δεχόμενο σε ορισμένες ιδιαίτερες περιστάσεις τη συνεκτίμηση μεταγενέστερων πραγματικών στοιχείων.

101. Η απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, Schrems⁴⁵, προσφέρει ένα πρόσφατο και ιδιαίτερω αντιπροσωπευτικό παράδειγμα της εν λόγω νομολογίας, καθώς το Δικαστήριο έκρινε ότι, κατά την εξέταση του κύρους αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία διαπιστώνεται ότι τρίτη χώρα παρέχει ικανοποιητικού επιπέδου προστασία των διαβιβαζόμενων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, «πρέπει να ληφθούν επίσης υπόψη περιστάσεις μεταγενέστερες της εκδόσεως της εν λόγω αποφάσεως»⁴⁶. Η εν λόγω λύση δικαιολογείται εκ της ιδιαίτερης φύσεως της αποφάσεως περί διαπιστώσεως ικανοποιητικού επιπέδου προστασίας, η οποία πρέπει να επανεξετάζεται επί τακτικής βάσεως από την Επιτροπή σε συνάρτηση με το πραγματικό και νομικό πλαίσιο που ισχύει στις τρίτες χώρες.

102. Στο πλαίσιο της ίδιας συλλογιστικής, με την απόφαση της 23ης Δεκεμβρίου 2015, Scotch Whisky Association κ.λπ.⁴⁷, το Δικαστήριο έκρινε ότι, κατά τον έλεγχο νομιμότητας εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως που δεν έχει τεθεί ακόμη σε ισχύ, το εθνικό δικαστήριο, καλούμενο να αξιολογήσει τη συμβατότητα της εν λόγω ρυθμίσεως με το δίκαιο της Ένωσης κατά τον χρόνο κατά τον οποίο αποφαίνεται⁴⁸, οφείλει να συνεκτιμήσει οιοδήποτε στοιχείο έχει περιέλθει εις γνώσιν του, «κατά μείζονα λόγο σε περίπτωση που [...] φαίνεται να υπάρχουν επιστημονικές αμφιβολίες όσον αφορά τις πραγματικές συνέπειες των μέτρων που προβλέπονται από την εθνική κανονιστική ρύθμιση»⁴⁹. Το Δικαστήριο θεμελίωσε την εν λόγω λύση στην αρχή που είχε διατυπώσει με την απόφασή του της 9ης Φεβρουαρίου 1999, Seymour-Smith και Perez⁵⁰, κατά την οποία οι επιταγές του δικαίου της Ένωσης πρέπει να τηρούνται «κατά πάντα κρίσιμο χρόνο, είτε ο χρόνος αυτός είναι ο χρόνος της θεσπίσεως ενός μέτρου, της θέσεώς του σε εφαρμογή ή της εφαρμογής του στη συγκεκριμένη περίπτωση»⁵¹.

44 — Συναφώς, βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 23ης Δεκεμβρίου 2015, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου (C-595/14, EU:C:2015:847, σκέψη 41 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

45 — C-362/14, EU:C:2015:650.

46 — Σκέψη 77.

47 — C-333/14, EU:C:2015:845.

48 — Σκέψη 63.

49 — Σκέψη 64.

50 — C-167/97, EU:C:1999:60.

51 — Σκέψη 45.

103. Κατά το παρελθόν το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, οσάκις κράτος μέλος εκδίδει εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο πολιτικής προστασίας της υγείας του ανθρώπου και των ζώων, οφείλει να επανεξετάζει αυτή τη ρύθμιση, όταν προκύπτει ότι οι λόγοι που οδήγησαν στην έκδοσή της μεταβλήθηκαν, κατόπιν ιδίως νέων πορισμάτων της επιστημονικής έρευνας⁵².

104. Ως προς την εφαρμογή της αρχής της προφυλάξεως το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, οσάκις νέα δεδομένα μεταβάλλουν τη θεώρηση κινδύνου ή καταδεικνύουν ότι ο κίνδυνος αυτός δύναται να περιορισθεί με μέτρα λιγότερο επαχθή των υφιστάμενων, τα θεσμικά όργανα και ιδίως η Επιτροπή, στην οποία ανήκει η νομοθετική πρωτοβουλία, οφείλουν να μεριμνούν για την προσαρμογή της κανονιστικής ρυθμίσεως στα νέα δεδομένα⁵³.

105. Τέλος, είναι ενδιαφέρον να επισημανθεί ότι, με την απόφασή του της 8ης Σεπτεμβρίου 2011, Monsanto κ.λπ.⁵⁴, το Δικαστήριο έκρινε ότι, ενώ τα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται προσφυγών κατά μέτρων έκτακτης ανάγκης τα οποία λαμβάνονται από τα κράτη μέλη δυνάμει του άρθρου 34 του κανονισμού (ΕΚ) 1829/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, για τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και ζωοτροφές⁵⁵, είναι αρμόδια να ελέγχουν τη νομιμότητα τέτοιων μέτρων με γνώμονα, μεταξύ άλλων, τις ουσιαστικές προϋποθέσεις του εν λόγω κανονισμού ενόσω δεν έχει εκδοθεί απόφαση σε επίπεδο Ένωσης, αντιθέτως, οσάκις έχει εκδοθεί απόφαση σε συγκεκριμένη περίπτωση, οι πραγματικές και νομικές εκτιμήσεις που περιέχονται σε αυτήν δεσμεύουν τα δικαστήρια που καλούνται να αξιολογήσουν τη νομιμότητα προσωρινών μέτρων ληφθέντων σε εθνικό επίπεδο⁵⁶. Έχουσα ως δικαιολογητική της βάση τις επιταγές της υπεροχής και της ομοιομορφίας του δικαίου της Ένωσης, η εν λόγω απόφαση του Δικαστηρίου επιβάλλει, επομένως, να λαμβάνονται υπόψη οι πραγματικές και νομικές εκτιμήσεις που περιέχονται σε αποφάσεις εκδοθείσες σε επίπεδο Ένωσης, ακόμη και αν αυτές είναι μεταγενέστερες των εθνικών μέτρων των οποίων αμφισβητείται η νομιμότητα.

106. Η λύση που προτείνω εγγράφεται στο σημείο τομής του παραδοσιακού νομολογιακού ρεύματος και του νέου αυτού ρεύματος το οποίο τάσσεται υπέρ της συνεκτιμήσεως μεταγενέστερων στοιχείων. Η εν λόγω λύση βασίζεται στην παραδοχή ότι νέες περιστάσεις μεταγενέστερες της εκδόσεως πράξεως δύναται, όχι να δικαιολογήσουν την αναδρομική κήρυξή της ως ανίσχυρης, αλλά ενδεχομένως να εμποδίσουν την κατά νόμον εκτέλεση των μέτρων που ελήφθησαν κατ' εφαρμογήν της εν λόγω πράξεως.

107. Εφόσον, κατά την άποψή μου, νέα επιστημονικά δεδομένα αποκλείοντα την ύπαρξη οιουδήποτε φυτοϋγειονομικού κινδύνου συνδεδεμένου με το βακτήριο *Xylella fastidiosa* δύναται να δικαιολογήσουν τη μη εκτέλεση της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789 και των διαδοχικών εθνικών αποφάσεων, εκτιμώ ότι δύναται ομοίως να ληφθεί υπόψη, προς επίρρωση, a posteriori, των επιλογών της Επιτροπής, η εξέλιξη των επιστημονικών γνώσεων η οποία, αντιθέτως, επιβεβαιώνει τον κίνδυνο που κατά τον χρόνο λήψεως των μέτρων εξαλείψεως είχε απλώς πιθανολογηθεί.

108. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω εκτιμήσεων, για την απάντηση στα υποβληθέντα από το αιτούν δικαστήριο ερωτήματα δεν θα περιορισθώ στα επιστημονικά δεδομένα που ήταν γνωστά κατά τον χρόνο εκδόσεως της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789.

52 — Βλ., συναφώς, αποφάσεις της 19ης Σεπτεμβρίου 1984, Heijn (94/83, EU:C:1984:285, σκέψη 18), και της 13ης Μαρτίου 1986, Mirepoix (54/85, EU:C:1986:123, σκέψη 16).

53 — Βλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2013, Γαλλία κατά Επιτροπής (C-601/11 P, EU:C:2013:465, σκέψη 110 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

54 — C-58/10 έως C-68/10, EU:C:2011:553.

55 — ΕΕ 2003, L 268, σ. 1.

56 — Απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2011, Monsanto κ.λπ. (C-58/10 έως C-68/10, EU:C:2011:553, σκέψεις 78 έως 80).

β) Η τήρηση της αρχής της προφυλάξεως

109. Κατά πάγια νομολογία, ο νομοθέτης της Ένωσης οφείλει να λαμβάνει υπόψη την αρχή της προφυλάξεως κατά την οποία, οσάκις υφίσταται αβεβαιότητα ως προς την ύπαρξη ή την έκταση κινδύνων, είναι δυνατή η λήψη μέτρων προστασίας χωρίς να είναι αναγκαία η αναμονή μέχρις ότου αποδειχθεί πλήρως το υποστατό και η σοβαρότητα των εν λόγω κινδύνων⁵⁷.

110. Επιπροσθέτως, οσάκις ο μετά βεβαιότητας προσδιορισμός της υπάρξεως ή της εκτάσεως του προβαλλόμενου κινδύνου αποδεικνύεται αδύνατος για τον λόγο ότι τα πορίσματα των διεξαχθεισών μελετών είναι ανεπαρκή, εξακολουθεί, όμως, να πιθανολογείται πραγματική βλάβη για τη δημόσια υγεία στην υποθετική περίπτωση πραγματώσεως του κινδύνου, η αρχή της προφυλάξεως δικαιολογεί τη λήψη περιοριστικών μέτρων⁵⁸.

111. Η αρχή της προφυλάξεως συνηγορεί επομένως υπέρ της δράσεως του νομοθέτη της Ένωσης σε περίπτωση αβεβαιότητας ως προς την ύπαρξη κινδύνου για το περιβάλλον ή για την υγεία του ανθρώπου, της πανίδας ή της χλωρίδας, εφόσον η αβεβαιότητα αυτή δεν είναι απότοκος παντελούς ελλείψεως γνώσεως, αλλά εμπειριστατωμένων στοιχείων που αποτελούν τον καρπό επιστημονικής αξιολογήσεως.

112. Συνιστά παραβίαση της εν λόγω αρχής η εκ μέρους της Επιτροπής επιβολή στα κράτη μέλη της υποχρέωσης λήψεως μέτρων εκρίζωσης των φυτών-ξενιστών εντός ακτίνας 100 μέτρων περίξ των προσβεβλημένων φυτών;

113. Φρονώ ότι η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι αποφατική.

114. Οι προσφεύγοντες των κυρίων δικών επικρίνουν κατά βάση το γεγονός ότι διατάχθη μέτρο τέτοιας σοβαρότητας χωρίς να υφίσταται επιστημονική βεβαιότητα ως προς την αιτιώδη σχέση μεταξύ του βακτηρίου και της ξηράνσεως των ελαιοδένδρων.

115. Επισημαίνεται ότι το επιχείρημα αυτό βασίζεται σε ανακριβή ερμηνεία της αρχής της προφυλάξεως, η οποία όχι μόνο δεν απαγορεύει τη λήψη μέτρων σε περίπτωση μη υπάρξεως επιστημονικής βεβαιότητας, αλλά, τουναντίον, νομιμοποιεί τη δράση των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, ακόμη και όταν αυτά βρίσκονται αντιμέτωπα με κατάσταση επιστημονικής αβεβαιότητας. Κατά την κλασική διατύπωση, η εν λόγω αρχή δεν είναι αρχή αποχής, αλλά αρχή δράσεως στο πλαίσιο καταστάσεως αβεβαιότητας.

116. Μολονότι με την έκθεση της 6ης Ιανουαρίου 2015 δεν είχε αποδειχθεί η ύπαρξη αιτιώδους σχέσεως μεταξύ του βακτηρίου *Xylella fastidiosa* και του συνδρόμου ταχείας ξηράνσεως της ελιάς, η εν λόγω έκθεση είχε επισημάνει σημαντική συσχέτιση μεταξύ του βακτηρίου και της εμφανίσεως τέτοιας παθολογίας. Η ύπαρξη πιθανού κινδύνου απορρέοντος από την εξάπλωση του βακτηρίου ηδύνατο, επομένως, να θεωρηθεί αρκούντως τεκμηριωμένη, κατά το τρέχον στάδιο εξελίξεως των επιστημονικών γνώσεων, ούτως ώστε να δικαιολογεί την εφαρμογή της αρχής της προφυλάξεως.

57 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2015, Neptune Distribution (C-157/14, EU:C:2015:823, σκέψη 81 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

58 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2015, Neptune Distribution (C-157/14, EU:C:2015:823, σκέψη 82 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

117. Εξάλλου, από απλώς πιθανός ο κίνδυνος κατέστη βέβαιος μετά τη δημοσιευθείσα τη 17η Μαρτίου 2016 έκθεση της EFSA⁵⁹, με την οποία επισημαίνεται ότι τα αποτελέσματα πρόσφατων πειραμάτων αποδεικνύουν ότι το στέλεχος «De Donno» του βακτηρίου *Xylella fastidiosa* προκαλεί τα συμπτώματα του συνδρόμου ταχείας ξηράνσεως της ελιάς και ότι πρόκειται, επομένως, για τον υπεύθυνο για την ασθένεια μικροοργανισμό⁶⁰.

118. Απομένει η εξέταση του ζητήματος αν τα επιβαλλόμενα με την εκτελεστική απόφαση 2015/789 μέτρα είναι σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας.

γ) Η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας

119. Προκειμένου να εξακριβωθεί αν, κατά την άσκηση των εξουσιών που της αναγνωρίζονται από το άρθρο 16, παράγραφος 3, της οδηγίας 2000/29, η Επιτροπή τήρησε την αρχή της αναλογικότητας, επιβάλλεται να ελεγχθεί κατά πόσον τα μέσα που η Επιτροπή ενέκρινε με την εκτελεστική απόφαση 2015/789 ήταν πρόσφορα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και δεν υπερέβαιναν το αναγκαίο για την εν λόγω επίτευξη μέτρο.

120. Όσον αφορά, κατ' αρχάς, τον πρόσφορο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού χαρακτήρα του επίμαχου στις υποθέσεις των κυρίων δικών μέτρου, επισημαίνεται ότι με την έκθεση της 6ης Ιανουαρίου 2015 η EFSA επισήμανε ότι στο πλαίσιο εξετάσεων βασιζομένων αποκλειστικώς σε οπτικό έλεγχο ή ακόμη και σε εργαστηριακούς ελέγχους ενδέχεται να μην ανιχνευθούν ασυμπτωματικά φυτά-ξενιστές και ασυμπτωματικές ή ελαφρές μολύνσεις, λόγω του ενδεχόμενου πρώιμου σταδίου της μολύνσεως ή της ανομοιογενούς κατανομής του βακτηρίου στο φυτό. Εκκινώντας από τη διαπίστωση ότι η ασθένεια μεταδίδεται από φυτό σε φυτό μέσω εντόμων-διαβιβαστών και ότι μεταξύ της επιμόλυνσεως του φυτού με το βακτήριο μέσω των διαβιβαστών και της εμφανίσεως των συμπτωμάτων, ήτοι της δυνατότητας ανιχνεύσεως του βακτηρίου στο φυτό, μεσολαβεί χρόνος υστερήσεως (περίοδος λανθάνουσας καταστάσεως), η EFSA έκρινε αναγκαία, κατά την εκρίζωση των αναγνωρισμένων ως προσβεβλημένων φυτών, ομοίως την καταστροφή όλων των παρακείμενων φυτών.

121. Ως προς την επιλογή του καθορισμού ακτίνας 100 μέτρων περίξ των προσβεβλημένων φυτών, επισημαίνεται ότι, μολονότι αναφέρθηκε στην αβεβαιότητα που εξακολουθούσε να επικρατεί σε σχέση με τον ρόλο της μολύνσεως εκ των ανθρώπινων παρεμβάσεων και τους μηχανισμούς εξαπλώσεως μέσω του ανέμου, καθώς και στην ανεπάρκεια των δεδομένων περί της αποστάσεως πτήσεως των εντόμων-διαβιβαστών, τα οποία αποτελούν τη μόνη φυσική οδό του βακτηρίου, η EFSA διατύπωσε τη διαπίστωση ότι τα εν λόγω έντομα πετούν εν γένει σε μικρές αποστάσεις, έως 100 μέτρων, καίτοι πιθανώς δύνανται να μεταφερθούν παθητικώς με τον άνεμο σε μεγαλύτερες αποστάσεις.

122. Εκτιμώ ότι η διττή αυτή διαπίστωση της EFSA δικαιολογεί την επιλογή της Επιτροπής περί εκρίζσεως όχι μόνον των προσβεβλημένων φυτών, αλλά ομοίως, ανεξαρτήτως της καταστάσεως της υγείας τους, των φυτών-ξενιστών τα οποία κείνται εντός της ζώνης όπου κατεγράφετο ο πλέον υψηλός κίνδυνος μεταδόσεως της ασθένειας από επιμολυσμένα σε υγιή δένδρα. Μολονότι δεν είναι βέβαιο ότι ηδύνατο να τερματίσει οριστικώς και πλήρως την εξάπλωση του βακτηρίου, το προκριθέν από την Επιτροπή μέτρο κρίνεται πρόσφορο για τον αποτελεσματικό περιορισμό των κινδύνων εξαπλώσεως.

59 — Βλ. «Scientific opinion on four statements questioning the EU control strategy against *Xylella fastidiosa*», διαθέσιμη στον ιστότοπο της EFSA.

60 — Βλ. σ. 10 και 11 της εν λόγω εκθέσεως.

123. Προς απάντηση στην ένσταση που οι προσφεύγοντες των κυρίων δικών προέβαλαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η οποία αντλείται από το παράδοξο γεγονός ότι αποφασίζεται η εφαρμογή μέτρων εξαλείψεως στις λιγότερο πληγείσες περιοχές ενώ, αντιθέτως, εξαιρείται η πλέον πληγείσα περιοχή, η επαρχία Lecce, στην οποία δύνανται να εφαρμοσθούν απλά μέτρα περιορισμού, επισημαίνεται ότι η διαφορετική αυτή αντιμετώπιση κρίνεται στην πραγματικότητα δικαιολογημένη. Συγκεκριμένα, όπως επισημαίνει η Επιτροπή με την αιτιολογική σκέψη 7 της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789, η παρουσία του βακτηρίου στην επαρχία Lecce είναι τόσο έντονη ώστε να καθίσταται πλέον αδύνατη η εξάλειψή του εκεί. Επιπροσθέτως, όπως επισήμανε η Ιταλική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η εν λόγω διαφορετική αντιμετώπιση εξηγείται από τη γεωγραφική θέση της επαρχίας Lecce, η οποία βρίσκεται στο νότιο άκρο της Ιταλίας και, με εξαίρεση τα βόρεια όρια της, περιβάλλεται από θάλασσα.

124. Όσον αφορά, δεύτερον, το ερώτημα αν το επίμαχο στις υποθέσεις των κυρίων δικών μέτρο είναι δυσανάλογο προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, επισημαίνεται ότι κατά την ημερομηνία εκδόσεως της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789 δεν φαίνεται να προσφέρονταν λιγότερο επαχθή μέτρα για την εξάλειψη του βακτηρίου. Συγκεκριμένα, με την έκθεση της 6ης Ιανουαρίου 2015 η EFSA επισήμανε ότι δεν υφίστατο καμία αγωγή για τη θεραπεία των προσβληθέντων φυτών εν υπαίθρω και ότι, μολονότι ενδέχεται μεταβολές στα συστήματα καλλιέργειας, όπως η κλάδευση, η λίπανση ή η άρδευση, να ασκούσαν κάποια επιρροή στην ασθένεια, αυτές δεν αρκούσαν για τη θεραπεία των φυτών. Περαιτέρω, εξετάζοντας ειδικότερα την αποτελεσματικότητα, ως μέτρου αντιμετώπισεως, της κοπής των ελαιοδένδρων, η EFSA επισήμανε ότι «στην Απουλία η εκ της ρίζας κοπή των προσβεβλημένων ελαιοδένδρων οδήγησε στην ανάπτυξη νέων βλαστών στη βάση του δένδρου [...], πλην όμως δεν έχει μέχρι τούδε αποδειχθεί ότι η μέθοδος αυτή είναι αποτελεσματική για τη θεραπεία των φυτών και την αποτροπή της νεκρώσεώς τους»⁶¹.

125. Υπό τις συνθήκες αυτές δεν αποδείχθη ότι, επιβάλλοντας την υποχρέωση εκριζώσεως των φυτών-ξενιστών, ανεξαρτήτως της καταστάσεως της υγείας τους, εντός ακτίνας 100 μέτρων πέριξ των προσβεβλημένων φυτών, η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως.

Γ — Επί του έκτου ερωτήματος

126. Με το έκτο ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινισθεί εάν η εκτελεστική απόφαση 2015/789 είναι ανίσχυρη στον βαθμό κατά τον οποίο παραβιάζει τις αρχές της καταλληλότητας και της αναλογικότητας, δεδομένου ότι επιβάλλει μέτρα εκριζώσεως των φυτών-ξενιστών, ανεξαρτήτως της καταστάσεως της υγείας τους, των φυτών τα οποία είναι γνωστό ότι έχουν προσβληθεί από το βακτήριο *Xylella fastidiosa* και των φυτών που παρουσιάζουν συμπτώματα ενδεχόμενης μόλυνσεως ή τα οποία πιθανολογείται ότι έχουν προσβληθεί, χωρίς να προβλέπει καμία μορφή αποζημιώσεως υπέρ των ιδιοκτητών οι οποίοι δεν ευθύνονται για την εξάπλωση του βακτηρίου.

127. Κατά το παρελθόν το Δικαστήριο είχε επανειλημμένως την ευκαιρία να αποφανθεί επί της αποκαταστάσεως ζημιών που προκαλούνται σε ιδιοκτήτες από εθνικά μέτρα ληφθέντα κατ' εφαρμογήν του δικαίου της Ένωσης.

128. Με την απόφαση της 6ης Απριλίου 1995, Flip και Verdegem⁶², απόφαση εκδοθείσα επί υποθέσεως σχετικής με την κανονιστική ρύθμιση της Ένωσης περί της κλασικής πανώλης των χοίρων, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι, λαμβάνοντας μέτρα για την καταπολέμηση της εν λόγω νόσου, ο νομοθέτης της Ένωσης δεν προχώρησε στη ρύθμιση των οικονομικών πτυχών που συναρτώνται με την εκτέλεση των εν λόγω μέτρων εκ μέρους των κυρίων των προσβληθέντων ζώων και, ειδικότερα,

61 — Βλ. σ. 97 της εν λόγω εκθέσεως.

62 — C-315/93, EU:C:1995:102.

δεν επέβαλε μέτρα για την αποζημίωση αυτών⁶³. Ελλείπει σχετικών διατάξεων της Ένωσης, η αποζημίωση των κυρίων των οποίων οι χοίροι εσφάγησαν κατόπιν εντολής των εθνικών αρχών στο πλαίσιο μέτρων για την καταπολέμηση της εν λόγω νόσου εμπίπτει στην αρμοδιότητα εκάστου των κρατών μελών⁶⁴.

129. Το Δικαστήριο επικύρωσε τη νομολογιακή αυτή θέση με την απόφαση της 10ης Ιουλίου 2003, *Booker Aquaculture και Hydro Seafood*⁶⁵, εκδοθείσα επί υποθέσεως σχετικής με την κανονιστική ρύθμιση της Ένωσης περί στοιχειωδών μέτρων για την καταπολέμηση ορισμένων νόσων των ιχθύων. Αφού επισήμανε ότι ο νομοθέτης της Ένωσης δύναται, στο πλαίσιο της ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει στον τομέα της γεωργικής πολιτικής, να αποφασίσει ότι ενδείκνυται η μερική ή η πλήρης αποκατάσταση των ζημιών των κυρίων των εκμεταλλεύσεων των οποίων τα ζώα θανατώνονται, το Δικαστήριο απεφάνθη ότι από τη διαπίστωση αυτή δεν δύναται να συναχθεί γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης επιβάλλουσα την αποζημίωση σε κάθε περίπτωση⁶⁶.

130. Το Δικαστήριο επανέλαβε τη νομολογιακή αυτή θέση με την απόφαση της 22ας Μαΐου 2014, *Ērsekcsanádi Mezőgazdasági*⁶⁷, η οποία αφορούσε την κανονιστική ρύθμιση της Ένωσης περί μέτρων για την καταπολέμηση της γρίπης των πτηνών, διευκρινίζοντας ότι η θέση αυτή ετύγχανε εφαρμογής ομοίως στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση, «λαμβάνομένου ιδίως υπόψη του γεγονότος ότι τα επίμαχα [...] μέτρα έχουν μικρότερη σοβαρότητα από τα μέτρα καταστροφής και θανατώσεως στην υπόθεση [επί της οποίας είχε εκδοθεί η απόφαση της 10ης Απριλίου 2003,] *Booker Aquaculture και Hydro Seafood* [⁶⁸]»⁶⁹.

131. Εντούτοις, από της εκδόσεως των αποφάσεων της 6ης Απριλίου 1995, *Flip και Verdegem* (C-315/93, EU:C:1995:102), και της 10ης Ιουλίου 2003, *Booker Aquaculture και Hydro Seafood* (C-20/00 και C-64/00, EU:C:2003:397) το νομικό περιβάλλον έχει μεταβληθεί ριζικώς.

132. Από της ενάρξεως ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβόνας επιβάλλεται στο πεδίο των θεμελιωδών δικαιωμάτων η εφαρμογή του Χάρτη, ο οποίος κατοχυρώνει το δικαίωμα ιδιοκτησίας, καθώς και το δικαίωμα δίκαιης αποζημιώσεως σε περίπτωση στέρησεως της ιδιοκτησίας. Κατά το άρθρο 17, παράγραφος 1, του Χάρτη, «[κ]ανείς δεν μπορεί να στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας, στις περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο[ν] νόμο και έναντι δίκαιης και έγκαιρης αποζημίωσης για την απώλειά της. Η χρήση των αγαθών μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς από το[ν] νόμο, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο προς το γενικό συμφέρον».

133. Σύμφωνα με τις επεξηγήσεις σχετικά με το άρθρο 17 του Χάρτη⁷⁰ οι οποίες, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, ΣΕΕ και το άρθρο 52, παράγραφος 7, του Χάρτη, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την ερμηνεία αυτού, το εν λόγω άρθρο 17 αντιστοιχεί στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπεγράφη στη Ρώμη την 4η Νοεμβρίου 1950.

134. Κατά πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών περιέχει τρεις «χωριστούς» πλην όμως «συμπληρωματικούς» κανόνες. Ο πρώτος κανόνας, ο οποίος αποτυπώνεται στην πρώτη φράση του πρώτου εδαφίου, καθιερώνει την αρχή του σεβασμού της ιδιοκτησίας, η οποία έχει γενικό χαρακτήρα,

63 — Σκέψη 25.

64 — Σκέψη 30.

65 — C-20/00 και C-64/00, EU:C:2003:397.

66 — Σκέψη 85.

67 — C-56/13, EU:C:2014:352.

68 — C-20/00 και C-64/00, EU:C:2003:397.

69 — Απόφαση της 22ας Μαΐου 2014, *Ērsekcsanádi Mezőgazdasági* (C-56/13, EU:C:2014:352, σκέψη 49).

70 — Βλ. επεξηγήσεις σχετικά με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (ΕΕ 2007, C 303, σ. 17).

ενώ οι δύο άλλοι κανόνες αφορούν ειδικές περιπτώσεις προσβολής του δικαιώματος ιδιοκτησίας. Ο δεύτερος κανόνας, ο οποίος αποτυπώνεται στη δεύτερη φράση του ίδιου εδαφίου, αφορά τη στέρηση της ιδιοκτησίας, την οποία εξαρτά από ορισμένες προϋποθέσεις. Τέλος, ο τρίτος κανόνας ο οποίος περιλαμβάνεται στο τρίτο εδάφιο, αναγνωρίζει στα συμβαλλόμενα κράτη την εξουσία θέσεως εν ισχύ των νόμων που αυτά κρίνουν αναγκαίους για τη ρύθμιση της χρήσεως των αγαθών⁷¹.

135. Σε κάθε περίπτωση, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου επιβάλλει την τήρηση επιταγής αναλογικότητας, η οποία συγκεκριμενοποιείται στην αρχή της «δίκαιης ισορροπίας» που πρέπει να εξασφαλίζεται μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος και των επιταγών περί διαφυλάξεως του δικαιώματος ιδιοκτησίας⁷².

136. Στην περίπτωση μέτρου το οποίο στερεί από πρόσωπο την ιδιοκτησία του, η δίκαιη ισορροπία συνεπάγεται κατ' ανάγκην, πλην της συνδρομής «εξαιρετικών περιστάσεων», την καταβολή «εύλογης» αποζημιώσεως. Προκειμένου για καταστάσεις οι οποίες άπτονται της κανονιστικής ρυθμίσεως περί χρήσεως των αγαθών ή για καταστάσεις οι οποίες δεν δύναται να υπαχθούν σε συγκεκριμένη κατηγορία, το ζήτημα της εξασφάλισης «δίκαιης ισορροπίας» μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος και των επιταγών περί διαφυλάξεως των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου επιλύεται κατά τρόπο διαφορετικό, καθώς στην περίπτωση αυτή η αποζημίωση του ιδιοκτήτη συνιστά ένα μόνον εκ των στοιχείων που πρέπει να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο της συνολικής εξετάσεως της «δίκαιης ισορροπίας» μεταξύ των συγκρουόμενων συμφερόντων. Η «δίκαιη ισορροπία» ανατρέπεται όταν πρόσωπο επιφορτίζεται με «ειδικό και υπέρμετρο» βάρος⁷³, δυσανάλογο προς τον επιδιωκόμενο σκοπό δημοσίου συμφέροντος, χωρίς να λαμβάνεται μέριμνα για αντιστάθμιση του βάρους αυτού με δίκαιη αποζημίωση.

137. Παρελκούσης της εξετάσεως του ζητήματος κατά πόσον η εκρίζωση, ανεξαρτήτως της καταστάσεως της υγείας τους, των φυτών που κείνται εντός ακτίνας 100 μέτρων περίξ των προσβεβλημένων φυτών συνεπάγεται στέρηση της ιδιοκτησίας ως δυνάμενη να εξομοιωθεί με πραγματικό μέτρο *de facto* απαλλοτριώσεως, αρκεί η διαπίστωση ότι το εν λόγω μέτρο συνιστά σαφέστατα επέμβαση στο δικαίωμα ιδιοκτησίας των προσφευγόντων των κυρίων δικών. Λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτέρως επιζήμιων συνεπειών του για τους οικείους ιδιοκτήτες, το εν λόγω μέτρο κρίνεται ικανό να εξασφαλίσει δίκαιη ισορροπία μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος και εκείνων της διαφυλάξεως του δικαιώματος ιδιοκτησίας μόνον υπό τον όρον ότι ο κύριος των οικείων αγαθών δύναται να λάβει αποζημίωση. Από το άρθρο 17 Χάρτη συνάγεται, επομένως, ότι, προκειμένου να εξασφαλισθεί δίκαιη ισορροπία μεταξύ των συγκρουόμενων συμφερόντων, οι κύριοι των καταστραφέντων φυτών έχουν δικαίωμα εύλογης, εν σχέσει προς την αξία των εν λόγω αγαθών, αποζημιώσεως.

138. Δεδομένου ότι το δικαίωμα αποζημιώσεως πηγάζει απευθείας από το άρθρο 17 του Χάρτη, η σιωπή που τηρούν επί του σημείου αυτού η οδηγία 2000/29 και η εκτελεστική απόφαση 2015/789 δεν δύναται να ερμηνευτεί ως αποκλείουσα ένα τέτοιο δικαίωμα. Κατά συνέπεια, οι προσφεύγοντες των κυρίων δικών δεν δύναται να προσάπτουν στον νομοθέτη της Ένωσης παραβίαση των αρχών της καταλληλότητας και της αναλογικότητας λόγω μη προβλέψεως καθεστώτος αποζημιώσεως.

71 — ΕΔΔΑ, 23 Σεπτεμβρίου 1982, Sporrong και Lönnroth κατά Σουηδίας, CE:ECHR:1982:0923JUD000715175 § 61.

72 — ΕΔΔΑ, 23 Σεπτεμβρίου 1982, Sporrong και Lönnroth κατά Σουηδίας, CE:ECHR:1982:0923JUD000715175 § 69.

73 — ΕΔΔΑ, 23 Σεπτεμβρίου 1982, Sporrong και Lönnroth κατά Σουηδίας, CE:ECHR:1982:0923JUD000715175 § 73.

139. Κατά το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, οι διατάξεις του Χάρτη απευθύνονται στα κράτη μέλη μόνον όταν αυτά εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Επισημαίνεται, όμως, ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης, κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, όταν καθιερώνουν μέτρα εξαλείψεως ή αναχαιτίσεως κατ' εφαρμογήν της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789, η οποία εκδόθηκε κατ' εφαρμογήν της οδηγίας 2000/29⁷⁴. Συνεπώς, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 17 του Χάρτη, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να καθιερώσουν σύστημα χορηγούν στους κυρίους των οικείων αγαθών εύλογη, εν σχέσει προς την αξία των καταστραφέντων φυτών, αποζημίωση.

140. Επισημαίνεται εξάλλου ότι, όπως τονίζει η Επιτροπή, τα καθεστώτα αποζημιώσεως που καθιερώνονται από τα κράτη μέλη προς αποκατάσταση της ζημίας που επέρχεται από την προσβολή του δικαιώματος ιδιοκτησίας για λόγους γενικού συμφέροντος θα μπορούσαν να συγχρηματοδοτηθούν από την Ένωση στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) 652/2014⁷⁵.

141. Εκ του συνόλου των ανωτέρω εκτιμήσεων συνάγεται ότι από την εξέταση των υποβληθέντων ερωτημάτων δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να θέσει εν αμφιβόλω το κύρος του άρθρου 6 της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789.

IV – Πρόταση

142. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω εκτιμήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα υποβληθέντα από το Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (πρωτοβάθμιο διοικητικό δικαστήριο Περιφέρειας Λατίου, Ιταλία) ερωτήματα ως ακολούθως:

Κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 6 της εκτελεστικής αποφάσεως (ΕΕ) 2015/789 της Επιτροπής, της 18ης Μαΐου 2015, σχετικά με μέτρα για την πρόληψη της εισαγωγής και της εξάπλωσης στην Ένωση του οργανισμού *Xylella fastidiosa* (Wells et al.), το επιβαλλόμενο από την παράγραφο 2 του εν λόγω άρθρου μέτρο εκρίζωσης των φυτών πρέπει να ενεργοποιείται από το οικείο κράτος μέλος μετά την εφαρμογή των προβλεπόμενων από την παράγραφο 4 αυτού κατάλληλων φυτοϋγειονομικών πρακτικών κατά των φορέων του βακτηρίου.

Από την εξέταση των υποβληθέντων ερωτημάτων δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να θέσει εν αμφιβόλω το κύρος του άρθρου 6 της εκτελεστικής αποφάσεως 2015/789.

74 — Επί του σημείου αυτού διαφωνώ με τη λύση που προκρίθηκε με τη σκέψη 55 της αποφάσεως της 22ας Μαΐου 2014, *Érsekcsanádi Mezőgazdasági* (C-56/13, EU:C:2014:352).

75 — Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για τη θέσπιση διατάξεων σχετικά με τη διαχείριση των δαπανών που αφορούν, αφενός, τη διατροφική αλυσίδα, την υγεία των ζώων και την καλή μεταχείριση των ζώων και, αφετέρου, την υγεία των φυτών και το φυτικό αναπαραγωγικό υλικό, για την τροποποίηση των οδηγιών του Συμβουλίου 98/56/ΕΚ, 2000/29/ΕΚ και 2008/90/ΕΚ, των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΚ) 178/2002, (ΕΚ) 882/2004 και (ΕΚ) 396/2005, της οδηγίας 2009/128/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση των αποφάσεων του Συμβουλίου 66/399/ΕΟΚ, 76/894/ΕΟΚ και 2009/470/ΕΚ (ΕΕ 2014, L 189, σ. 1).